

siyaset

AYLIK GAZETE ■ ARALIK'88 ■ SAYI 2 ■ FİYATI 1.000 TL. (KDV DAHİL)

ERDEN AKBULUT
BAĞIŞIDIR.

Sahibi: Metin ÇULHAOĞLU
Yazı İşleri Müdürü: Faik BİÇER
Yazışma: Hamam Sok. Yavuz Han No.10 Çağaloğlu-İST.
Fiyatı: Yurtiçi 1000 TL Yurtdışı 5 DM
Yıllık Abone Ücreti: Yurtiçi 10.000 TL Yurtdışı 45 DM
Banka Hesap No: Yapı Kredi Bankası-Etiler 10429-9
Ofset Hazırlık: Seçenek Yayıncılık ve Matbaacılık Ltd. Şti.
Baskı: Mapsan
Dizgi: Kros Fotodizgi

Bu senaryoyu oynamıyoruz!

"Önce iki levha asılacak. Birinde 'evciller', ötekinde 'yabaniler' yazacak. Sonra, birileri kerameti kendinde bir papazın karşısında günah çıkaracak. Ötekiler öbür kapıdan vahşiler olarak resmi geçit yapacaklar." Türkiye solunda bu oyunu oynamayacaklar var; onlar kendi oyunlarını sahnelemek istiyorlar.

"Hangi sol?"... Atilla İlhan'ın sosyalist geleneğin gelmiş geçmiş bütün değerlerini karalayan kitabı çoktan unutuldu gitti. Kitap gitti, başlığı kaldı; şimdilerde başkentimizde "yetkili-yetkisiz" çok kişi bu soruyla meşgul: Hangi sol?

Bu soruyu gündeme getiren birtakım gelişmeler var. Ama önce, neden ille de "sol"?

Ülkemizde, "yönetenler", 1960'lardan beri denemeyanılma yöntemiyle dünyanın dört bir yanında varolan bir gerçeği kabullenmiş durumda: "Sol"u yok edemiyoruz. Bu şans kimseye nasip olmuyor. Bu durumda hiç değilse "sol"un sınırlarını kendimiz çizelim.

YALNIZ SOPAYLA OLMAZ

Bunu şimdilik beceren ülkeler var; Türkiye'de işlerin yalnızca polis-mahkeme-cezaevi üçgeni içerisinde çözülmediğini kavrayanlar. Hatta bu üçgenin örsçekiç işlevi gördüğünü iyice hissedenenler bile söz konusu. O halde, alışkanlık ve geleneklerden vazgeçip bazı şeyleri göze almak gerekecekti. Şimdi bu yüzden "hangi sol" sorusunu soruyorlar.

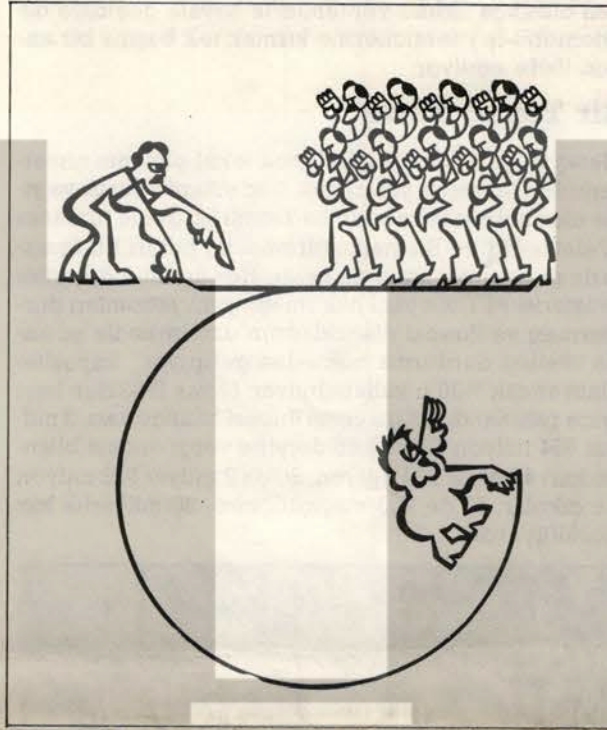
Bir de, son üç-dört yıldır gündeme gelen bazı gelişmeler var. Bu gelişmeler kimileri tarafından birer güvence olarak değerlendiriliyor. En başta perestrojka ve glastnostun (şu veya bu nedenle) uluslararası harekette sağa itici bir etkide bulunması söz konusu. Ayrıca, sosyalist sistemin 70'lerdeki uluslararası harekete tempo kazandırıcı yardımlarının azalması, sistemin sorunlarını çözmek üzere içe kapanması... Bunlar Türkiye'de de bir "güvence" biçiminde algılandı. 1980 Fat-sa mücadelelerini "SSCB'nin çıkarılabileceği tek bölge" türünden fantazyalarla açıklayabilen bir zihniyet için "güven duyma"nın anlamı da bir garip oluyor. Bu gariplik içerisinde düşünce özgürlüğü, "yumurta atma özgürlüğü" olarak görülüyor. "Bizim açtığımız kapıdan geçenler ancak bunu yapabilir"...

İKİ KAPI, İKİ SON

Bu "güvencelerle" bir senaryo yazılmaya başlandı. Senaryoya göre Türkiye soluna iki kapı gösterilecekti. İki kapı, iki alternatif, iki kesin tercih. İlki, örneğin bir sayın bakanımızın adlandırdığı gibi "vatansever" olup da şu veya bu nedenle "sol"cu olanların geçebileceği biçimde düşünülmüştü. Vatansever, demokrat, çoğulcu, vs... Öbür kapı ise gözünü kan bürümüş, anlayışsız, iflah olmazlar için açılacaktı. Onların adına terörizm, anarşizm vs. yazılacaktı. 141-142. maddelerin kalkması-kalkmaması biçiminde başlatılan tartışmalar bu senaryo içerisinde bir yere sahipti, aynı senaryonun içerisinde cezaevlerindeki uslanmazlara yönelik örgütlü şiddet, birbirinden "ilginç" operasyonlar da yer alıyordu.

BU KAPILARI DA, BU SENARYOYU DA... KABUL ETMİYORUZ

Türkiye solunun radikalizm ile olgunluğu birleştirebilen, aradaki önemli sentezi bulabilen kesimlerini bu senaryoya karşı duyarlı olmaya davet ediyoruz.

Bu senaryo içerisinde 141-142'nin kaldırılması değiştirilmesi büyük önem taşıyor. Değişiklik ile belli bir serbestlik kazanabilecek kesimlerin tam anlamıyla teslim olmuş ve sınırlı olması amaçlanıyor. Kapıdan geçirilmeyenlerin payına ise yalnızca bir "polis-vaka" olmak bırakılmak isteniyor. Hükümet par-

tisi, başta Hürriyet olmak üzere basın, SHP yönetimi elele vermiş, Türkiye solunu sonu belirsiz iki kapıya doğru itelemeye çalışıyor. DYP ise SHP'yi bile "ihtilalci" ilan etmiş, demokratiğin keyfini çıkarıyor.

Türkiye solunun radikalizm ile olgunluktan herhangi birisini feda etmeye niyeti olmayan kesimleri bu senaryoyu kabul etmeyecekler. Bunun için;

* 141-142'nin kaldırılması, Haydar Kutlu ve Nihat Sargın'ın sorunu olarak gösterilmeye çalışılıyor, bu bizim de sorunumuzdur. Düşünce özgürlüğünün Kutlu ve Sargın'ın özgürlüğüne indirgenmesine izin verilmemelidir.

* Düşünce ve örgütlenme üzerindeki yasakların kalkması için bir referandum kesinlikle kabul edilmemelidir.

* Radikalizmin hukuki olarak da, toplumsal olarak da meşruluk kazanmasına çalışılmalıdır.

* Türkiye solunun iki vulger bölmeye ayrılmasına, bir kenarda demokratlar kulübü, öte yanda intikam tuğayları biçimindeki basit tasvirlerle itiraz edilmelidir.

Bu sentez mutlaka değerlendirilmeli, potansiyel harekete geçirilmeli... Kimsenin Türkiye soluna, dışarıdan hazırlanmış bir senaryoda rol vermeye gücü yoktur.

Türkiye solu bu kadar onursuz değildir.

SIYASET'TE GÜNDEM

ÖNCE NETLEŞME, SONRA DİYALOG

Siyaset, geçtiğimiz ay yayın hayatına atılırken, Türkiye solundaki yayın "zenginliği"nin tek başına bir olumsuzluk olmadığını belirtmişti. Olumsuz olarak değerlendirdiğimiz başka şeyler vardı: Örneğin duyarsızlık, hatta umursamazlık...

Yalnız bugün, ya da Türkiye'de değil, siyasal mücadelede kendisini "ayrı" hisseden, kendisinin ayrımlarına varan her oluşum içerisinde benmerkezcilik, ya da böbürlenme tutkusunu birer davranış bozukluğu olarak ortaya çıkabilir. Belki önemlidir, ama hiç değilse "anlayışla" karşılanabilecek bir yan taşıyor.

Ancak şu anda Türkiye solunda anlayış sınırlarını biraz fazla zorlayan bir bozukluk ile karşı karşıyayız. Türkiye solunu meydana getiren bölmeler, bizzat kendilerine karşı duyarsızlaşmaya başlamışlardır. Bunun iki boyutu vardır. Birincisi, Siyaset'in ilk sayısında değinildiği gibi, çeşitli oluşumların belli bir düzeyinde yürütülen tartışmaların aşağılara inildikçe yoğunluk ve önemini yitirmesi, hatta bir gündem maddesi olmaktan çıkmasıdır. İkincisi ise bir belirsizlikten kaynaklanmaktadır. 1980 sonrasında Türkiye solu son derece çeşitli sorunları ve tartışma konularını gündemine almak durumunda kalmıştır. Bir zenginlik biçiminde değerlendirilebilir, ancak, bu tartışmaların her oluşumun ya da kümelenenin bünyesinde belli bir netliğe ulaşma zamanı artık gelmiştir. Oysa görülen, yaklaşık sekiz-dokuz yıldır, ama kapalı ama açık sürdürülen iç hesaplaşmaların sonuç-

lanması için bitirici adımlar ya atılmamakta, ya da bu istenmemektedir. Türkiye solundaki birçok oluşum açıkçası belirsizliğin getireceği rantlara dikmiştir gözünü.

Bu durum solun diyalog ve işbirliğinin karşısındaki en önemli engeldir. Bugün zaten kişiler-kadrolar düzeyinde, geçmişin kararlık noktalarının yarattığı bir güven bunalımı vardır. Daha sonraları da görülecek, burjuvazi Türkiye solcusunun birbirine, hatta kendisine kuşku ile bakması için çok çaba göstermiş ve önemli başarılar elde etmiştir. Buna ne yazık ki, kişisel düzeyden bir oluşuma kadar, ideolojik belirsizlikleri ekliyoruz. Sağlıklı ve kalıcı temasların önüne bir ek duvar örmüş oluyoruz.

Bir dönem yararlı olan iç hesaplaşmalar dönemi bitmelidir artık. Türkiye solcusu uygarca ve yolaçıcı bir biçimde, birbiriyle hesaplaşma sürecine girmelidir. Bunun ilk adımı her oluşumun, kendisini mümkün olduğunca net ve açık ifade etmesidir.

Yaratıcılığı körletmeden, tartışmaları kesmeden, daha çok netliğe, daha çok açıklığa doğru...

Yoksa netleşme sürecinde geride kalmayı bir "siyaset" sayanlar mı var? Biz buna, terimi hiç sevmesek de, kısaca oportünizm diyoruz...

Türkiye solunda bu tür bir oportünizm olmasın diyoruz. Hele geleneksel solda hiç...

BİR GREVİN ÖĞRETTİKLERİ: NETAŞ

Sendikalist bilinç, sosyal demokrat sendikalizmin grev üzerindeki gölgesi, yetersiz kadrolaşma grev sonrası için işverene silah sağladı.

İŞYERİ KOMİTELERİ

Günümüzde işyeri komiteleri hem sendikalist mücadele içerisinde olan hem de politikleşmiş işçilerin, öncü politik örgütlenmeye aktarabileceği taşıyıcı halka ya da ara halka işlevini görebilir.

LEGAL SOL PARTİ SORUNU

Sait Üner, İlhan Akalın, Seçkin Kır ve Metin Çulhaoğlu Siyaset'in sorularını cevapladılar.

GLASTNOST'UN ARALADIĞI KAPI

Sosyalist düşünce çözümlerini, perspektifleri ve insanlığın önüne açtığı ufuklarla önümüzdeki dönemde yeni bir hareketlenme yaratacaktır.

ÇİZGİYİ NASIL ÇEKMEK

Türkiye solundaki devrimci birimlerden bir bölümünün huruç hareketiyle gerçekleştirilecek bir doğum, ancak yaşam şansını düşüren bir ağırlık taşıyabilecektir.

BİR GREVİN ÖĞRETTİKLERİ

Netaş grevi 1980'den bu yana yaşanan tüm saldırılara rağmen yükseltile bir grev bayrağı idi. 94 gün boyunca... gerisinde büyük hatalar ve dersler bıraktı.

Sendika daha grev tartışmaları başlarken mücadelenin içeriğini ekonomik ve kısa erimli bir olgu olarak işledi. Elbette ekonomik ve akçalı talepler greve karar veren işçilerin ortak bir hedefiydi, fakat özellikle işçilerin çalışma güvenceleri ve sosyal haklar, bunların sınıf mücadelesinin genel sorunlarıyla bağlantısı yeterince işlenmedi. İşçilere burjuvazininin grevden 15 gün sonra pes edeceği telkin edildi. Grev başlarken "gerekirse ceketimi bile satarım" diyen yöneticiler grevci işçilere ancak grevin sonlarına doğru para verdiler. İşçiler 3 ayı geçecek uzunlukta bir grev için hazırlanmamışlardı.

Grevde geçen günler öğrencilerin, diğer fabrika işçilerinin bir çok ilerici ve sosyalist dayanışmasıyla ve uluslararası desteklerle geçti. Bu arada işçileri devamlı gelişmelerden haberdar eden öncü işçiler yola çıkanları moralize ediyordu. Ekonomist bir mantık ile greve başlatılan işçilerin bir kısmı grevin birinci ayının sonunda sendikandan para vereceği gibi bir beklentiye girdiler. Hava sislenmeye başladı. Sendika, temsilciler aracılığıyla herkesin birbirine sorular sorduğu ortamı gevşetmeye çalıştı. Aradan geçen uzun süre sendika yöneticilerinin bazılarının işveren karşısına liberal bir tutumla çıkmasına, istemlerin giderek daha tavizkar biçimde gündeme getirilmesine neden oldu. Bu arada sendika genel başkanı, örneğin İnönü geldiğinde grevcileri de ziyaret etmiş oluyordu.

Günlük maddi sorunlara ek olarak örneğin sendika merkez yöneticilerinin grevcilerden çok SHP'lilerle görüşmeleri demoralizasyona ve açılan gediklere neden oldu. Şube ve ileri işçiler durmadan açılan gedikleri yamamaya çalıştılar. Dayanışma gecesi ve şöleni moralleri yine yükseltti. Fakat insanlar hediyecek eşya ve uluslararası örgütlerin bağışlarına dayanarak greve çıkarılamazlar. Para dağıtıldığında bilinçli işçilerin arkasındaki insanların çoğunda yılgınlık başgöstermişti. İşçiler önce tektük sonra gruplar halinde işbaşı yapmaya başladılar.

Bu arada grevin dinamizmine ve gelişmelere bağlı olarak durum değerlendirme toplantıları, bölüm toplantıları yapılıyor "grev okuludur" sözü hayata geçiyordu. Kahve toplantıları yapılıyor, işe geri dönen arkadaşlara grev azmi aşılmanmaya çalışılıyordu. Ekonomik gücü tükenen işçiler başları önde fabrikaya girer oldular. Kısa erimli ekonomist perspektif faturasını ödetmeye başlıyordu.

"Artık "zararın neresinden dönülürse kârdır" psikolojisiyle bağtlanan toplu sözleşme bir yana, grev, yüzlerce işçiye üretimden gelen gücünü kullanma deneyimi sağladı. Grev kırıcılığına tevessül etmeyen işçiler sendikayı defalarca tensikat tehlikesine karşı uyardılar.

İşbaşında bir ay sonra 159 kişilik tensikat geldi. Açıkça söylemek gerekir ki ne toplu sözleşmelerde bu konuda öncü işçilere yönelik bir kazanım vardı ne de işten çıkarmalar sonrası sendika yöneticilerinin işverenle yaptığı görüşmeler kâr etti. Atılanlar açık grevi gibi kendi öz güçlerine dayalı pratik tepkileri denediler. Sendika sahiplenmedi. Ankara'ya yürüme gibi öneriler unutturuldu. Burjuvazinin yasalarına karşı grev yapılmıştı ama aynı yasaların karşısında Netaş işçileri ve diğer fabrikaların işçileri atılan öncü kadrolara sahip çıkmadı, çıkmadı. Burjuvazi sendikaları birbirlerine destek veremeyecek yasalarla donatmıştı. Sendikal günlük bilinç ise bu engeli aşamıyordu.

Sendikalist bilinç, sosyal demokrat sendikalizmin grev üzerindeki gölgesi, yetersiz kadrolaşma grev sonrası için işverene silah sağladı. Grevi, taşıyan omuzlar, makinasiyla adeta bütünleşmiş işçiler git denince kolay kolay gitmediler fakat işverenin sınıf bilinci, siyasi öngörüsü daha güçlü idi. Sendikal işçi bundan sonra yöneticilerini, temsilcilerini seçmekle yetinmeyip onları denetlemek gerektiğini de az çok çıkarsadı.

Netaş grevini yaşamış işçiler somut yaşamlarından ürettikleri deneyleri bilince çıkarıp tekrar somut yaşamda olgunlaştırmalıdır.

Bu birikim vardır. Mücadele henüz bitmedi...

Netaş acı derslerle dolu bir deneyimdi

■ Ekonomist mantık öncü kadroların sınıftan koparılmalarını engelleyememiştir.

■ 86'da greve üşüşüp kendilerine paye çıkarılanlar bugün yitirilen mevzilerin hesabını veriyorlar mı?

12 Eylül sonrası ilk kitlesel katılımlı grevi yoğun işçi kıyımı ve direnişleriyle adından sıkça söz ettirdi. Netaş. Bu zincire geçtiğimiz ay, üçü sendika temsilcisi olmak üzere dört kişinin daha atılması yeni bir halka daha eklenmiş oldu. Şunu baştan kabul etmek gerekiyor: Herhangi bir örgütlenmede, sendikada yöneticiler belirli bir kütlenin desteğiyle çeşitli politik manevralarla yönetime gelirler. Hele sendikalarda bu bazen oldukça ilkesiz yöntemlerle hayata geçirilse de Otomobil-İş yöneticilerine kızmak tek başına bir anlam ifade etmiyor.

Bir Tekel: Netaş

Netaş 20 yıl boyunca işkolunda tekel olmanın nimetlerinden fazlasıyla yararlandı. Son yıllarda piyasaya yine uluslararası tekellerle bağlantılı iki güçlü firmanın (Teletaş-ITT ve Siemens) girmesi ile pazarı bu firmalarla paylaşmak zorunda kaldı. Her üçünün de ortak müşterisi PTT'nin yani hükümetin yeni yatırımları durdurması ve ihracat olanaklarının daralması ile şu anda üretimi durdurma noktasına geliniyor, kapasitesinin ancak %30'u kullanabiliyor. Netaş 1983'den beri iyice palazlandı. 83'de vergi öncesi bilanço karı, 3 milyar 654 milyon TL idi. 85'de yine vergi öncesi bilanço karı 4 milyar 261 milyon, 86'da 9 milyar 928 milyon ile çıktılar. 87'de 200 milyarlık ciro, 20 milyarlık kar gözüküyordu.

İşçiler açısından bakıldığında ise şunlar söylenebilir: 12 Eylül'e kadar Maden-İş'in örgütlü olduğu fabrikalarda gerek tekel olmanın verdiği rahatlık gerekse Maden-İş faktörü işçilere Türkiye ortalamasının çok üstünde aylık ücret ve 6 maaş ikramiyeli zengin bir sosyal haklar paketi sağladı. Netaş çalışanın direngen olmasının altında yatan etmenlerden biri 12 Eylül'e kadar elde etmiş oldukları hakların bir çırpıda gaspedilmesi, insanların alışık oldukları yaşam standartlarının erimesine duyulan tepkidir. Tüm 12 Eylül uygulamalarına rağmen şu anda dahi Netaş çalışanlarının ücretleri Türkiye ortalamasının üzerindedir. 17 Kasım 1986'ya gelindiğinde, Otomobil-İş ve Netaş işvereni arasında yapılan görüşmelerde 88 maddelik TİS metninin 65'inde anlaşmazlığa düşülmüyordu. 18 Kasım'da çıkan grev, Otomobil-İş'in görüşmelerdeki sosyal taleplerin çok daha gerisinde bir sözleşmeye imza atmasıyla 19 Şubat 1987'de bitiriliyordu.

lül'e kadar elde etmiş oldukları hakların bir çırpıda gaspedilmesi, insanların alışık oldukları yaşam standartlarının erimesine duyulan tepkidir. Tüm 12 Eylül uygulamalarına rağmen şu anda dahi Netaş çalışanlarının ücretleri Türkiye ortalamasının üzerindedir. 17 Kasım 1986'ya gelindiğinde, Otomobil-İş ve Netaş işvereni arasında yapılan görüşmelerde 88 maddelik TİS metninin 65'inde anlaşmazlığa düşülmüyordu. 18 Kasım'da çıkan grev, Otomobil-İş'in görüşmelerdeki sosyal taleplerin çok daha gerisinde bir sözleşmeye imza atmasıyla 19 Şubat 1987'de bitiriliyordu.

Sonun Başlangıcı

Otomobil-İş grev yapılamaz denilen yasalarla grev yaparak Türk-Metal, Çelik-İş gibi sarı sendikalar dışındaki sendikaların bulunduğunu göstermişti. Ama grevin bitimi aynı zamanda sendika için sonun başlangıcıydı. Böyle bir uru işveren kazıyıp atmalıydı. Önünde ise uzun bir iki yıllık süre vardı.

Greve çıkıldığında Netaş'ın personel sayısı 2650 idi. Bunların 400'ü yönetici, 500'ü mühendis, 400'ü teknisyen ve 1300'ü işçi idi. Mühendis ve yöneticiler kapsam dışı, işçi ve teknisyenler kapsam içi personel olarak tanımlanıyordu. İşveren önce teknisyenleri kapsam dışı personel statüsüne geçirme vaadi ile sendikadan uzaklaştırdı. 87 Mayıs'ında işlem olmadığı gerekçesiyle gönüllü olarak ayrılanları gönderdikten sonra grevdeki öncülerini işten attı. Ve bel. 'li aralıklarla bu kıyım devam etti. 1 Ağustos 1988'e elindiğinde tensikat-direnış-tensikat senaryosu başarıyla uygulanmış, işçi sayısı 1000 olmak üzere personel sayısı 2300'e düşürülmüştü. Kapsam dışı işçi sayısı 1400 olmuştu. 500 işçi atıldı. Yevmiyeli, geçici işçi çalıştırıldı. Teknisyenler kapsam dışı olmayı bekleye dururken sendika 1000 işçinin tümünü üye kaydetse dahi yetki alması mümkün oluyordu. Ve 3 Ağustos 1988'de Otomobil-İş işyeri temsilcilik odasının kapısı kilitlenerek fabrikanın çeşitli yerlerindeki panoları depoya kaldırılıyordu.

İşveren Netaş işçisine % 71'lik bir zam oranı vermeyi uygun buldu ki, işçilerin beklentisi % 50-60 arasında idi. Durulan fabrika MESS'in metal işkoluna % 115 zam vermesi ile tekrar dalgalanmaya başladı. Bu kez işveren 1 Ocak 1989'dan itibaren geçerli olmak kaydıyla yeni bir zam vadedinde bulundu. Peşinden 4 kişinin atılması gündeme geldi. Bu arada sendikaya üye olmayan 100-150 işçi ile 300 kadar teknisyen Ocak'ı bekliyorlar, Mart'ı bekleyecekler, Haziran'ı bekleyecekler...

R ■ Ö ■ P ■ O ■ R ■ T ■ A ■ J

Siyaset: Bize kısaca kendinizi tanıtır mısınız? (Yaşınız, çalıştığınız yerler-sendikal mücadele geçmişiniz.)

B.O.- Adım Balamir Olgun 40 yaşındayım. Evliyim iki kız çocuğum var. 10 ve 5 yaşlarında. Wat motor fabrikasında ve Netaş'ta çalıştım, şu anda yaklaşık on aydır profesyonel olarak Otomobil-İş Sendikası Ümranıye şube başkanlığı görevini yürütmekteyim.

Siyaset: 80 sonrası sendikal mücadelenin gelişimini kısaca özetler misiniz?

B.O.- Sendikal mücadeleye girişim Netaş'ta 1980 sonrası örgütlenme çalışmaları ve Netaş grevi olarak söyleyebilirim. 1980 sonrası sendikal mücadelenin gelişimini özetlerken 12 Eylül'ün yapılmasının ana nedeni 1980 öncesi güçlenen sosyal gelişimin ekonomik gelişimin üstüne çıkması ülkenin tüm demokratik kurum ve kuruluşlarına yayılması sonunda işçi sınıfı hareketinin önüne geçmekti

Amacın ülkedeki örgütlü mücadeleyi yok etmek olduğunu açıkça vurgulamak zorundayız. İşte bu mücadelenin en önünde yer alan işçi sendikaları ilk hedef oldu.

Türk-İş'in dışında tüm ilerici sendikaların faaliyetleri durduruldu. En büyük korkuları olan DİSK' ve DİSK'in mal varlığına da el konuldu, yöneticileri tutuklandı, bu nedenle 1980 sonrası sendikal hareket yeni bir arayış içine girdi.

İşçiler faaliyetleri devam eden Türk-İş içinde veya bağımsız sendikalarda örgütlenmeye başladılar. Mücadele yeni-

İŞÇİ HAREKETİ TARİHİNDEN

Netaş ve Grevler

12 Eylül sonrası ilk büyük ve yığınsal grevini gerçekleştiren çokuluslu NETAŞ (Northern Electric Telekomünikasyon A.Ş.) işçilerinin mücadele geleneği 1970'li yıllara dek uzanır.

Northern Electric Fabrikasında çalışan 1300 işçinin Tek-Met-İş Sendikası'ndan DİSK'e bağlı Maden-İş Sendikası'na geçmeleri, işverenle aralarında bir uyumsuzluğun doğmasına neden olur. İşverenin yeni sendikayı tanımaması ve gözdağı vermek için 20 işçiyi işten atması, kısa yoldan kendi yararına bir çözüme ulaşmak isteyen işvereni hiç beklemediği bir sonuca götürür. 24 Şubat 1975'de 1300 işçi direnişe geçer. Bireysel çabalarıyla işçileri yıldıramayacağını anlayan işveren, güvenlik güçlerini yardıma çağırır. Northern Electric Fabrikası işçilerinin taviz vermeden sürdürdükleri direnişleri, 13 Mart 1975'de polis saldırısına uğrar ve 27 işçi polis tarafından gözaltına alınır. Tüm bu baskılar işçileri yıldırmaz, onları direnmekten alıkoymaz. Ve direniş, ancak, işverenin tüm istekleri kabul etmesi üzerine 31 Mart'ta son bulur.

12 Eylül baskıcı rejiminin en büyük eylemlerinden biri olan işçilerin örgütlü mücadelelerini engelleme politikası, Kasım 1986'ya kadar işlevini yerine getirir. "Bu yasalarla grev yapılamaz" mantığının beyinlere işlenmeye çalışıldığı 12 Eylül rejimine, işçi sınıfından gelen ilk yığınsal yanıt, Otomobil-İş Sendikası'nca gerçekleştirilen NETAŞ grevi oldu. Grevleri kısıtlayıcı yasalara karşın gerçekleştirilen

bu grev, 18 Kasım 1986 tarihinde başlamış, şirketin İstanbul (Ümraniye), Ankara ve İzmir işyerlerinde toplam 2650 işçinin katılımı ile ve tüm olumsuz koşullara rağmen 94 gün sürmüştür. Grevin ekonomik kazanımı ise grev öncesinde birinci yıl için % 30'dan fazla ücret artışına yanaşmayan işverenin, 18 Şubat 1987 tarihinde varılan anlaşmayla, birinci yıl için % 40.5, ikinci yıl için ise % 30 oranındaki artışları kabul etmesidir.

Netaş grevi, Türkiye işçi sınıfı tarihine ekonomik kazanımlarından ziyade açtığı siyasal tartışmalar dolayısıyla geçmiştir. NETAŞ grevinin siyasal boyut kazanmasının bir nedeni her türlü baskıya rağmen grev yapabilmenin onurudur, diğeri ise NETAŞ'ın % 49 hissesine PTT kanalıyla sahip olan iktidarla karşı karşıya gelmesidir. Siyasal iktidar hissedar olma konumunu bu grevin yolaçacağı diğer grevleri engellemek amacıyla kullanmıştır. Milyonlarca liralık zarara karşın grevin uzaması engellenmemiş ve grev kırıcılığı teşvik edilmiştir. Çıracılık ve Meslek Eğitim Yasası'nın grev kırıcılığına hizmet ettiği, ilk kez NETAŞ grevinde ortaya çıkmıştır, zira bu yasa gereğince işyerinde eğitim gören stajyer öğrenciler ve bunun yanı sıra PTT teknisyenleri çalıştırılarak grevin uzamasına olanak tanınmıştır.

NETAŞ grevi, üzerindeki toprağı silkelemeye ve tekrar ayağa kalkmaya çalışan işçi sınıfına moral kaynağı ve itici güç olmuştur. Fakat grev sonrası başlayan işten çıkarmalar, tüm direnmelere karşın öncü kadroların üretimden ve işçi kitesinden kopmasına yolaçmış ve sonuçta yaklaşık iki yıl sonra sendika işyerinde etkisiz kılınmıştır.

PATRONLARIN FAZLA
KULLANDIKLARI BİR SİLAH:

İşten atmalar, Tensikatlar

İşçi sınıfının son aylarda giderek daha fazla yüzüye geldiği, bir yeni saldırı manevrası var; işten atmalar ve tensikat. Bu saldırının asıl sorumluları ve yönlendiricileri, büyük tekel patronları ve fabrika müdürleri. Böylesi işletmelerde işçiler dönem dönem kendilerini bir günde fabrika dışında buluyorlar. Bunun başlıca iki nedeni var. Birincisi eğer işyerinde sendika yoksa sendikalaşma çabası içinde olan işçileri diğerlerinden koparmak ya da sarı sendikadan başka bir sendikaya geçmek isteyenlere gözdağı vermek.

Türkiye'de sanayi kesimindeki yüksek düzeydeki işsizlik ise patronları pervasızlaştıran Türkiye kapitalizminin yapısal özelliği. Hem işten atılmaları her bir işçinin yerine belki de daha az ücretle binlerce yeni işçi bulabiliyorlar (iş yasasına göre 6 ay sonra fakat bu yasanın boşluklarının patronlar iyi kullanıyor) hem de işten atılmaları, tensikatlara fabrika içinden gösterilecek tepki "iş kaybetme" korkusuyla asgariye iniyor.

İlk hedef ileri işçiler

İşten atılmaların ilk hedefi genelde işyeri temsilcileri ya da politik bilinç sahibi işçiler.

Daha küçük işletmeler ise sık sık yaşadıkları üretim daralması ya da sendikal örgütlenme nedeniyle tensikata gidiyorlar. Geçtiğimiz ay içinde Çatalca Tanrıverdi fabrikasında çoğu işyeri temsilcisi 11 kişi atıldı. 300 işçi direndi ve polis işçileri gözaltına aldı. Yine Erkal Uluslararası Nakliyat 12 kişi, Bursa Penta Havlu Fabrikası'nda sendikalaşma faaliyetleri yüzünden 71 kişi işten atıldı. Yine geçtiğimiz ay içinde İzmit Yapet Petrokimya ve diğer bağlı 2 fabrikadan 14 işçi gözaltına alındı.

Atılmalar özellikle sınıf sendikacılığına karşı bir silah. Kurulduğundan bu yana Otomobil-İş üyesi 8000 kişinin işine son verildi. En acı deneyler Netaş grevi sonrasında yaşandı. Öncü kadroların, ileri işçilerin kökü, sendikanın gözü önünde kazandı. Kartal Mefar İlaç Fabrikası'nda işçilerin örgütlenme çalışmaları 23 kişinin atılmasıyla son buldu. En son olarak da İstanbul'da Çetin Giyim'de sakat işçiler işten atıldı. İşçilerden Kadim Tan fabrika önünde açlık grevine girdi. Arkadaşları, atılan saat arkadaşlarını yemek boykotu yaparak destekledikler. Türkiye Sakatlar Derneği İstanbul Şubesinden bir grup ise yaptıkları basın açıklamasında şunları ifade ettiler: "Bu tür keyfi uygulamaların kaynağı bugünkü yasalardır. Bu yasalara dayanarak üretkenlikte sağlam insanlardan geri kalmayarak sakat arkadaşımızın bilinçli oluşu, ve işçilerde büyük sempati yaratması işverenin asıl rahatsızlık kaynağı olmuştur.

İşveren, arkadaşların sendikalaşma çalışmasına öncülük ettikleri düşüncesiyle onları işten atmıştır. Halbuki işçilerin sendikalaşmalarına yasaların da tanıdığı en doğal haklarıdır. Bu haksız ve keyfi uygulamaya son vermek ve yeniden işe alınmak için arkadaşlarımızın başlattıkları açlık grevini destekliyoruz..."

Gerçekten de bu uygulamaların kaynağı İş Yasası'nın 13 ve 17. nci maddeleri. Bu maddeler işverene sadece bildirim sürelerine uyarak iş akdini kolayca feshetme hakkı tanıyor. İşçi tazminatını alsa bile işe iade edilmesine dair düzenleyici hiç bir hüküm yok.

SHP ya da iktidar ile yakın ilişkideki bazı sendika yöneticileri de "aşırı solcu", "tahrikçi" unsurların bu yoldan temizlenmesine ses çıkarmıyorlar. 13. ve 17. maddelere karşı gerek işyeri komiteleri gerekse sendikalar düzeyinde tepkiler örgütlenmelidir.

Toplusözleşmeler, ileri kadrolar ve işyeri temsilcilerinin iş güvenliklerini gözeten hükümler içermelidir.

İşçiler, temsilcilerine, öncü kadrolarına sahip çıkmalıdır...

Açlık grevindeki Çetin Giyim işçileri

İşyeri komiteleri

Herşeyden önce işyeri komiteleri, çok orijinal bir öneri olmasa da ülkemizde işçi sınıfı hareketinde güçlü bir geleneği olmayan bir örgütlenme biçimidir. Bu komitelerin kapsamı durağan değildir. Değişik sayıda insan, değişik ağırlıkta işlevler yüklenir. Bunlar işyerinin özgün sorunlarına, sendikal örgütülük düzeyine ve politizasyon düzeyine bağlıdır. Ülkemizde işçi komiteleri, acil bir ihtiyaç olmasa da en azından tartışılmaya, hayata geçirilmeye başlanmasına ihtiyacı olan bir örgütlenmedir. İşte bu statik olmayan yönüyle işyeri komiteleri bir ihtiyaçtan doğmalıdır. İşlevini sağlıklı olarak yerine getirdiğinde hem sendikal örgütlenmeye hem işyerleri arasındaki iletişime hem de işçi sınıfı içerisinde siyasallaşmış kadro üretimine katkıda bulunur. Bu komitelerde işyerinin sorunlarını bilen, saygınlığı ve dinamizmi olan işçilerinden doğal liderlere, politikleşebilecek işçilerden sosyalist kadrolara kadar geniş bir insan malzemesi yer alabilir. Fakat burada özellikle vurgulamak istiyoruz ki, bu esnek özellik "her siyasi görüşten insanlar olabilir" türünden muğlak ilke ve sınırsızlıklara indirgenmemelidir. Keza işyeri komiteleri, işçi sınıfının en ileri kesimlerinin politik örgütlenmesinin, parti doğrultusunda örgütlenmesinin sınıf içerisindeki temas noktaları da olmalıdır. İşçi sınıfına ideolojinin taşındığı, bir gündem çıkarılmasının sağlandığı mevzilere ihtiyacımız vardır. İşte işyeri komiteleri, adeta bir elektrik devresindeki akım sağlayıcı iletken çubuk işlevi görebilir.

Bu yönüyle baktığımızda da işyeri düzeyindeki komitelerin ne sendikal çalışmanın sıradan uzantıları ne de politik örgütlenmenin ana halkaları olmadığını açıkça belirtmek gerekir. Günümüzde işyeri komiteleri hem sendikal mücadele içerisinde olan, hem de politikleşmiş işçilerin, öncü politik örgütlenmeye aktarılacağı taşıyıcı halka ya da ara halka işlevini görebilir.

İlk adımda, işyeri komitelerinden sendikal çalışmayı ikame etmesi beklenemez, çünkü sendikal çalışmanın eksiklikleri ekonomik mücadelenin boşlukları yine en geniş sendikal örgütlenme ve birlik çerçevesinde doldurulmak zorundadır. Sözü ettiğimiz türden komiteler ise sendikal çalışmanın etkinliğine yiyeceği darbelerde sürekliliğini sağlamasına katkıda bulunur. Sendikal çalışmanın, sendikalist bir çerçeveye hapsolmesine engel olur. İşyeri komitelerini sendikal işyeri temsilciliği mekanizmasının karşısına koymak bir hatadır. Hatadır, çünkü zaten gerici sendikaların dışında temsilcilerini işçiler kendileri seçerler. Sınıf ve kitle sendikacılığı pratiği içerisindeki temsilcilerin işyeri komitelerinin içinde yer alması büyük avantajlar sağlayacaktır. Bu komitelerin sendikalar gibi tüzel kişilikleri ve hukuki yükümlülükleri değil işçiler arasında meşruiyeti olmalıdır.

İşyeri düzeyinde komitelerin işyeri düzeyinde üstlenecekleri somut işlevler vardır. Örneğin toplu sözleşme dönemlerinde toplu sözleşme görüşmelerinin işçiler açısından denetimi, toplu sözleşme maddelerinin uygulanmasının kontrolü ve bu yönleriyle işyeri temsilcisi-sendika yöneticisi arasındaki iletişimi kolaylaştıracak bir köprü vazifesi de görebilir. İşyerinin özgül sorunlarından kalkarak çözümler üretir bunları sendika ve işverene iletir.

KAVRAMLARLA SİYASET FELSEFE EKONOMİ

İŞYERİ KOMİTELERİ

İşyeri komiteleri sosyalizmin örgüt teorisinde başlıbaşına yer alan bir yapıdan ziyade sosyalist ve işçi sınıfı hareketi tarihinin özgül, deneysel ürünlerinden biridir. Bir siyasi örgütün programatik örgütlenmesi olmadığı için kendiliğinden bir dinamik taşıyıcı. İşyeri komiteleri, Paris Komünü, 1905, 1917 Sovyetleri, 1960 sonrası İspanya işçi komisyonları, İtalya'daki konseyler gibi her biri özgün işlevleri olan örgütlenmelerin özellikle fabrika düzeyindeki organizasyonlarına benzer. "Benzer" diyoruz çünkü bu deneyler arasında adına ister sovyet, şura densin, ister konsey, komisyon, komite densin kategorik ayrımlar koyup, genellemelere gitmek olası değildir.

İşyeri komiteleri özellikle sendikal örgütlenmenin alternatifini ya da siyasi partinin rakibi olmadılar. Bu yö-

nüyle her koşulda savunulacak, öne çıkarılacak ya da ilkesel olarak reddedilecek bir örgütlenme değildir. İşyeri komiteleri ya da konseyler sendikal örgütlenmenin tamamen sekteye uğratıldığı ya da faşist bir teşkilattan ibaret kaldığı durumlarda ekonomik görevleri giderek daha ağır yüklenirler.

İtalyan Marksisti Antonio Gramsci'de "konsey" tipi örgütlenmeyi, sovyetik örgütlenmenin bir tür yeniden üretimi olarak görmüştü. Bu yönüyle işyeri komiteleri belli bir olgunluk aşamasındaki öncü politik örgütlenmenin kiteselleşmesi için mevziler anlamına da gelmiştir. Açıkça söylemek gerek ki şura, konsey gibi örgütlenmeler politik iktidar organları olamayacak kadar yerel, kendiliğinden ve merkezileştirilemeyecek oluşumlardır. Herşeyden önce örneğin bu komiteler bölge komitelerine ve giderek daha merkezi bir federasyona bağlansalar bile bu mer-

Böylesi komitelerin, bir kısmını çözebilecekleri giderebilecekleri güncel ihtiyaçlarda vardır. İşçi sağlığı konusunda yerel bir kamuoyu duyarlılığı yaratmak, işyeri ve sendika merkezi yayınına doğrudan katkıda bulunmak sendika panosunu tanzim etmek, beslemek, gazete ve duvar gazetesi çıkarmak, bunun için işçiler arasından yazarlar yetiştirmek, tiyatro, sinema, edebiyat ve başka kültürel etkinlikler işçilerin ulaşabilecekleri ve içinde yer alabilecekleri organizasyonlar yapmak, grev zamanında grevin daha organize bir biçimde yürütülmesine ve grev kırıcılığının önlenmesine katkı sağlamak özel eğitim programları düzenlemek ve sendikal eğitim programlarının hem politik hem de işyeri düzeyindeki sorunlar yönünde içeriğinin belirlenmesine yardımcı olmak, 10 yıllık fiili çalışmayı tamamlamamış işçilerin yönetici olamamaları yasağını fiilen aşmalarına yardımcı olacak sendikal sorumluluklara genç işçileri yönlendirmek, işten atılmaları karşı işyerinde tek sesli bir tepki örgütlemek gibi...

Bir işyerinin dönemsel ve yapısal her bir sorunu için ayrı ayrı komiteler kurup, işyeri düzeyindeki örgütlenmeyi yaz boz tahtasına çevirmek bir süre sonra ciddi bir kargaşaya ve istikrarsızlığa neden olacaktır. İşten atılmaların engellenmesi, grevler ile dayanışma, işyeri sağlığı ya da 1 Mayıs kutlamaları gibi etkinliklere özgü sorunlar hem sendikaların hem de işyeri komitelerinin kendi içlerinde işbölümü ve alt komiteleşmeye giderek çözebilecekleri sorunlardır. Bu işlevleriyle de komitelerin bir ayağı günlük ve üretim düzeyindeki sorunlarda, bir ayağı da genel politik ve sınıfın bütününe ilgilendiren sorunlarda olmalıdır.

KOMİTELER VE SİYASAL MÜCADELE

İşyeri komiteleri işçi sınıfının öncü örgütlenmesinin seçkinliğini sulandıran onun işlevlerini günlük görevlere indirgeyen bir yapı olamaz. Bizim savunduğumuz anlamda komite daha ziyade siyasileşmiş işçi kadroların işyeri düzeyindeki sorunlara, sürekli sendikal bir dolayım ile değil, daha doğrudan ilişkiler ve müdahaleler aracılığı ile çözümler ürettikleri dinamik bir organdır. Parti organı değildirler, fakat politik öncü örgütlenmenin ideolojik ve politik belirleyiciliğinin de tartışılmasına bile gerek yoktur.

İşyeri komiteleri bazı yeni-solcu ve troçkizan grupçukların çekiştirmeye çalıştıkları gibi bir grupçuluk, sendika düşmanlığı, parti ve soyut bir bürokrasi ve hiyerarşi düşmanlığı için bir zemin olmamalıdır.

İşyeri komiteleri özellikle leninist örgüt teorisi, öncü parti ya da farklı bir düzlemde legal sol parti gibi tartışmaların maledilemediği, bu örgütlenmelerin sınıf desteğini somutlayamadıkları bir evrede ülkemizde köklü bir geleneğe sahip olmasalar da, bundan sonra bir yükseliş döneminde özgün ve yaratıcı bir rol oynayabilirler. Kiteselleşmenin, siyasal eğitim ve propagandanın, işçi sınıfını ve partisini dünya görüşünün eksenine oturtan bir politikanın hayata geçirilebileceği, bu politikayı yürüten kadrolar ile buna duyarlılık gösterebilen işçilerin birlikte mücadele edebilecekleri yapılanmalar olabilirler. Yeter ki, ara halka ile ana halka, sap ve saman birbirine karıştırılmasın.

kezi hiyerarşisi ve denetimi olmayan bir şekillenme anlamına gelecektir. İşçi konseyleri olarak tanımlanan daha geniş işlevli yapılar ise öncü, profesyonel kadroların örgütü olan parti örgütlenmesini taşıyamayacak kimi troçkizan çizgilerin demagoji malzemesi olmuştur. Bir ülkede sosyalist hareketin kadrolarının olgunluğu ve öncü politik örgütlenme perspektifi sorunlarını ikinci plana atmadıkça işyeri komitelerine şüpheler bakmak için neden yoktur. İşyeri komitelerinde işçiler üretmek ile yönetmek arasındaki köprüleri kurarlar. Gerektiğinde çalışmaları fabrikayı kapitalistler olmadan da işler halde tutabileceklerini hissederler. Belirli bir döneme ilişkin sorunları, (işten atılma, genel grev, dayanışma eylemleri ve hatta kimi koşullarda politik bir hareketin desteklenmesi vb.) omuzlarına alırlar. Karmaşık iç yapıları ve standart ölçütleri olmadığı için hep bir dinamizm kaynağı olarak tanımlanırlar.

Cam İşçileri bir mirası yaşatmalıdır

Bölgecilik, kişisel sürtüşmeler, hızlı kulisler, dar ahbaplık çıkarları sınıf ve kitle sendikacılığı ilkelerinin önüne rahatlıkla geçebiliyor

Cam işkolu büyük mücadelelere ve aynı zamanda da büyük sendikacı oyunlarına sahne olmuş bir işkoldür. 1980 yılında DİSK'e bağlı Hür Cam-İş ile Türk-İş'e bağlı Kristal-İş, başarılı bir eylem birliği güderek etkili bir grev yaptılar. Bu cam işçilerinin sendikal birliğine sınıf güçlerini birleştirmelerine uzanan bir adımdı. 1979'da ilerici ve sosyalistlerce de desteklenen ve özellikle Paşabahçe Şişe Cam'da ilk kez gerici, uzlaşmacı sendikalizme karşı, sınıf ve kitle sendikalizmi doğrultusunda adım atıldı. Şube ve Genel Merkez yönetiminden gerici temizlendi.

12 Eylül ile birlikte Hür Cam İş kapatıldı. Bir anlamda Kristal-İş'in omuzlarına daha fazla yük bindi. Kristal-İş, 1966 Paşabahçe greviden beri arada bir sol gösterip sağ vuran, yöneticilere, şube yönetimlerine sahip oldu. Özellikle SHP kuyrukçuları ile siyasi mücadeleyi başka bir yerlere havale ederek "ilerleyen" sendikacılığın ittifakı ortaya iyi pazarlık eden fakat sendikalizmin sınırlarını aşmamış bir işçi kitesinin çıkmasına bir ölçüde katkıda bulundu.

En son olarak sendika merkezi Paşabahçe Şube Kongresi'nin toplu sözleşme sürecinden öne alınmasına yönelik bir kararı da çıkartmayı başardı. Nedense, merkez, şubeyi istemiyordu. Paşabahçe'de ise, şube yönetimine muhalif kimi insanların bir kısmı da içinde düpedüz gerici unsurların yer aldığı bir başka muhalif kesim ile birleşerek şube yönetimini, delegelikleri aldı. Bölgecilik, kişisel sürtüşmeler, hızlı kulisler, dar ahbaplık çıkarları sınıf ve kitle sendikacılığı ilkelerinin önüne rahatlıkla geçebiliyor. Bir işçi şöyle diyor: "Şube yönetiminin eksikliklerini biliyoruz, bu eksiklikleri gidermek ve aksamaları değiştirmek hede-

Siyaset 15 Kasım'da çıkardığı özel sayıda da bunları savundu.

fi ile ilerici ve sosyalistlerin ortak çalışması ile yapının içinden yeni yönetim kadrosu oluşturulmalıdır."

Şimdi cam işçileri, şube kongresinde ve sonrasında geçmişte yaşadıkları olumsuzlukların, bu kez başka şube yöneticileri tarafından da üretilebileceğini görecektir. Bundan sonra görev toplu sözleşmelerden yeni kazanımlarla çıkmak, cam işçilerinin bir sonraki dönemde temsilciliklere, yönetime sınıf çıkarlarının bilincinde olan daha fazla sayıda arkadaşlarının seçilmesini sağlamaktır.

Aliağa'da özelleştirme ve direnen işçiler...

Aliağa'da bir taraftan hükümetin özelleştirme memurları diğer taraftan SHP'li sendikacılar bir direnişi kendi politikalarına malzeme yapıyorlar

80 öncesinde işçi sınıfının sendikal örgütlenmesinde en önemli halkalardan birisiydi petrokimya işkolu. Bu örgütlenme, 70'lerin sonlarına doğru ilerlemenin aracı olduğu bir büyük CHP'ileştirme operasyonu ile etkisizleştirildi. Kocaeli, İstanbul ve İzmir başta olmak üzere önemli kentlerde gereken ve mümkün olan canlılığa, kararlılığa ulaşamadı. Sistemin en önemli sektöründe işçi sınıfı, çoğu kez olduğu gibi reformist politikalara alet edildi.

Aliağa tesisleri, dün de bugün de bu işkolunun en önemli merkezlerinden birisidir. Burada 72'de hizmete giren rafineri ve 80 sonrasında açılan Petkim tesisleri, büyük bir kompleks oluşturmaktadır. Aliağa rafinerisi, geçmişte Milliyetçi Cephe hükümetleri sırasında faşist kadrolaşmayı yaşamış, sendikal hareket açısından bir süreklilik sağlanamamıştır. İzmir'de emekçilerin mücadele geleneğinde önemli bir yer tutan Tariş (1980) olayları sırasında da Aliağa'dan önemli bir eylem desteği gelmemiştir.

Aslında Aliağa, sosyalist hareket açısından elverişli bir zemin oluşturmaktadır. İlk olarak, İzmir'in yanbaşında (Petkim ile beraber) küçük bir kent nüfusunu içermektedir. İkincisi, Aliağa, ileri bir işkolu kapsamındadır. Üçüncüsü, Aliağa, mühendis, teknik elemanlar gibi Türkiye'de işçi sınıfına ilerici düşüncüyü taşıyabilen personel açısından oldukça zengin bir niteliktedir.

Ancak tüm bunlara rağmen Aliağa'da 1972'den beri bir süreklilik oluşturulamamıştır.

Ama şimdilerde Aliağa'da bir gerçek var; direnme gerçeği... Aslında "canlılık" İzmir-Aliağa ile sınırlı değil. Petrokimya işkolunda çok önemsenmesi gereken bir mücadele sürüyor. Çok büyük hesaplarla beraber...

Özellikle son altı ayda, yabancı petrol tekelleri, Türkiye pazarındaki paylarından "mennun olmadıklarını" çokça haykırmaya başladılar. Ardından bir bayiler savaşı başladı. Bu işin akaryakıt cephesi. Ancak sorun kesinlikle bundan ibaret değil, doğrudan petrol ürünlerini de ilgilendiriyor. Bu pürüzler, hükümetin "özel-

se güzeldir" tavrı ile birleşince ortaya Aliağa'yı yavaş yavaş pazara çıkarma perspektifi çıkmaya başladı.

Ülkenin en çok kar eden KİT'lerinden birisini, üstelik de "stratejik önemi var" denilen bir işkolunda elden çıkarmak çok kolay olmayacaktır. Ama başka işkollarında geliştirilen bir yöntem vardı. İşletmede, yönetim ile işçiler arasında çelişkileri uyandırmak. Demek ki bazen sınıf mücadelesinden korkmuyorlardı. Toplusözleşme dönemlerinde "cimri"lik yapıldı, sendikaların uyarıları hiç ciddiye alınmadı. Önce Yüksek Hakem Kurulu'ndan Petlas sözleşmesi çıktı. Hiçbir biçimde kabul edilemeyecek koşullarla doluydu. Ama önceden "önlem" alınmıştı. 16 Haziran gibi tarihsel önemi olan bir gün cesaret edilemediği için geceyarısı aceleyle hazırlanan bir yasa ile grev hakkı petrokimya işkolunda kısıtlanmıştı. Petkim işçileri grev yapamayacaktı.

21 Ekim tarihinden itibaren, başka şeyler yapılmaya başlandı. Açlık grevleri, vizite eylemleri, yalınayak yürüyüş, tulumları çıkarmama, yemek boykotu gibi... Eylemler sürüyor. Petkim'e bağlı Alpet ve Yarpet'te 7300 işçi açlık grevinde, Aliağa işçilerinin aileleri de eylemlere katılıyor.

Bir de bundan çok önce başlayan ve Nisan ayına kadar uzanan Bağımsız Laspetkim-İş'in örgütlediği Ege Plast, Noramin ve Egenil işçileri grevlerini sürdürüyorlar. Aliağa'da ise Petrol-İş var. Şu anda tamamen sosyaldemokratların kontrolünde. Eski başkanları şimdinin parlamento üyesi Cevdet Selvi aracılığıyla işçileri kontrol ediyorlar, eylemlerin daha radikal biçimleri almasını engelliyorlar. Oyunun bir halkası da bu oluyor. İşçiler, seçim yatırımları içerisinde sıkışıp kalıyor, direniş bu sıkışıklığın içerisinde giderek bir sürü çıkmazı da içermeye başlıyor.

Aliağa mı? Sessiz sedasız Atraplar'a satılmaya çalışılan rafineri, nedeni halen bulunamayan ve büyük zararlara yolaçan bir "yangın", direniş ile birlikte işin yaşaması ve üretimin düşmesini tebessümle karşılayan bir yönetim, hükümette "petrolde liberal sistem" planları ve binlerce işçi yeni protesto biçimleri arayışı içerisinde...

"Legal Sol Parti" Emek Dünyası ve Toplumsal K Siyaset Gazete

"legal sol parti" tartışmaları uzunca bir süredir Türkiye solunun gündeminde yer alıyor. Sizce konuya ilişkin tartışmalar "legal sol parti"nin gerekliliği ve işlevlerine ilişkin bir netlik sağladı mı?

Sait ÜNER
EMEK DÜNYASI GAZETESİ

Sorunuzda da belirttiğiniz gibi legal sol parti tartışmaları toplumun belirli bir kesiminde uzun bir süredir tartışılmaktadır. Geçen bu süre zarfında Legal Sol Parti'nin işlevi konusundaki netleşmeden çok Legal Sol Parti'nin çerçevesi, içine katacağı güçler ve hedefleri konusunda değişiklikler meydana gelmiştir. Legal Sol Parti'nin tartışma gündemine geldiği günler ile günümüz arasında geçen sürede toplumsal muhalefeti oluşturan güçlerin konumlarında önemli değişiklikler meydana geldiği gibi. Toplumsal mücadelenin düzeyi de değişmiştir. 1988 Türkiye'si hiç bir bakımdan 1985 Türkiye'si değildir. Geçen sürede olumlu değişiklikler olmakla birlikte kaçırılan fırsatlar da vardır. Kaçırılan fırsatların başında 1980 öncesi yapılanmaların tekrarlanması yerine, bir üst boyutta yeni bir yapılanmanın ortaya çıkarılması zeminlerinin büyük oranda kaçırılmasıdır.

12 Eylül öncesi objektif ve subjektif nedenlerle ortaya çıkan çok parçalılığın ortadan kaldırılmasının, 12 Eylül'ün yarattığı değerlendirme şartlarında günümüze oranla maddi şartları daha fazla mevcuttu. Günümüzde ise, reformizmin kendi yolunu seçip ayrılmasının dışında, nesnel olarak bir arada olması gereken devrimci güçlerin de aralarındaki nüanslardan yola çıkarak bağımsız yapılanmalarını geliştirme yönünde ağırlık vermeleri günümüzde Legal bir Parti'de bir araya geleceklere sayısını doğal olarak azaltmıştır. Bu durum, oluşturulacak olan Legal Sol Parti'nin çok daha geniş güçlerin bir araya gelerek oluşturacakları Legal bir Sol Parti'den bir çok bakımlardan daha farklı bir parti olmasını zorunlu kılmaktadır.

İlhan AKALIN
TOPLUMSAL KURTULUŞ DERGİSİ

Kavramlar, bir ihtiyacın ürünü olarak ortaya çıkıyorlar. Zaman içinde eskiyorlar. Ya da ihtiyaçları karşılamaz oluyorlar. Bu nedenle yeni kavramlar üretmek gerektiğine inanıyoruz. Bu kadar değil, dahası da var. Sosyalist literatürdeki bazı ilkelerin de yeniden tartışma gündemine getirilmesine çaba harcıyoruz.

"Legal Sol Parti" deyimi, kurmayı düşündüğümüz "parti"yi kavramıyor. Bu nedenle "Açık Devrimci Parti" diyoruz. Yılbaşından bu yana, bir yandan bu kavramın çerçevesini doldurmaya, diğer yandan da ilkeler bazında tartışmayı sürdürüyoruz.

TBKP çevresini bir kenara bırakıyorum. Bu çevrenin bir bölümü, bizler 1975'de TİP'i yeniden kurma çalışmaları yaparken, "bizim partimiz var" diyorlardı. Ve bizleri TİP'i kurmaktan alıkoymaya çalışıyorlardı. 1980'den sonra diğer kesim de "bizim partimiz var" demeyi yeğledi. Bu tavırlar sürüyor. Bu nedenle bu çevreyi bir kenara bırakıyorum.

"Açık Devrimci Parti" gerekliliği konusunda pek aykırılık gözlenmiyor. Ne var ki, "körün fili tanımlaması" türünden tavırlar da yok değil. İşlev konusunda ise netlikten söz etmek

sol parti" sorunu

azarı Üner, İşçi Dünyası yazarı Kır,
Kurtuluş Dergisi yazarı Akalın ve
esi yazarı Çulhaoğlu konuyla ilgili

orularımızı yanıtladılar

nmükmün değil. İşlevin hedefle ilgili olması, tartışmaların net-
iğe ulaşmasını önlediği kanısındayım.

izim, "Açık Devrimci Parti" konusunda önemli bir mesafe
atettiğimiz söylenemez. Ancak program taslağı hazırlanması
şamasına geldiğimizi duyurmak istiyorum. Önemli tartışma-
arın da bu aşamada başlayacağı tabiidir.

Seçkin KIR
İŞÇİ DÜNYASI YAZARLARINDAN

çinde yaşadığımız süreç içinde sorun, 'Legal sol parti'
turmaktan öte proletarya partisinin ne olduğu dahası sos-
alizmin ne olduğu konusunda genel bir tartışmayı başlata-
ılmek olmalı idi. Bu ise doğrudan program tartışması de-
nek oluyor. Bir başka deyişle, sosyalistler eğer proletarya
partisi sorunu ile ilgileniyorlarsa esas olarak program soru-
nu tartışmalı ve bu konuda belli bir anlaşma sağladık-
ın takdirde de bu programın nasıl hayata geçirileceğini tar-
şmalılar. İşte bu noktada partinin yasal ya da yasadışı olup
lmayacağı ortaya çıkar. Bence bunu tartışmaya bile gerek
ok. Yasal olup olamayacağını anlamak isteyen İçişleri Ba-
anlığı'na başvurarak da öğrenebilir.

osyalist parti, işçi partisi, legal sol parti, açık devrimci par-
gibi oluşumlar için tartışmalarda başlangıç noktası edilmesi
ereken bilimsel sosyalizmdir. Sosyalizmden ne anlaşıldığı-
r. Bu sorunun üzerinden atılarak yasallığın ya da böyle
ir partinin sosyalizm adına sağlayabileceği olanakları tar-
şmak kavramları muğlaklaştırmak ve içeriğini boşaltmak an-
umuna gelir. Şu gerçek hiçbir zaman unutulmamalı: Artık
ürkiye'de belirgin biçimde değişik sosyalist ve devrimci
kumlar vardır ve bunların varolan yapılarıyla bir araya geti-
lmeleri olanaklı değildir. Değişik sosyalizm anlayışlarını sa-
nanların aynı örgüt içerisinde biraraya gelmesini düşün-
ilmek nasıl olanaklı olabilir? Kimlerin yanyana ve nerede
uracaklarını belirleyecek olan sosyalizm anlayışları ve bu
nlayışların ışığında gerçekleştirilecek program sorunudur.
u nedenle sosyalist bir partinin yasallığı sorunu başlangıç
oktası yapılamaz diyorum. Eylem kuavuzumuzun bilimsel
osyalizm olduğunu iddia ediyor sak kurulacak olan partinin
lanaklarını anlatmadan önce neyin etrafında bir araya geli-
ebileceği tartışılmalıdır. Böyle bir çerçeve yaratılabildiği
iman ise bunun yasal olup olamayacağı ciddi bir tartışma
onusu olmaktan çıkacağını sanıyorum.

Metin ÇULHAOĞLU
SİYASET GAZETESİ

ugüne dek yapılan tartışmalar bence "legal sol par-
n'in gerekliliği ve işlevleri konusunda, somut adımların atıl-
asına elverecek bir netliği sağlamıştır. Ayrıntıda farklılık-
r elbette olabilecektir ve vardır da. Ancak bunların da gi-
erilebilmesi için tartışmaları uzatmanın bir anlamı yoktur.

ence "legal sol parti" konusunda somut adımların atılabil-
mesini engelleyen asıl faktör şudur: Aslında böyle bir parti
inde yer alması gereken kimi öğelerin, kendi mevcut ya-
ıların "yasallaşması" beklentisi ile, içinde erimekten çen-
dikleri daha geniş yapılanmalara yanaşmamaları; böyle
ir kaygısı olmayanların ise, bu kez geçmişteki "bölücülük"
macısının korkusu altında son derece ürkek davranmalar-
... Geriye bu konuda tam boy kararlı olanlar kalıyor. Somut
ımların atılmasında öncülük, bu kesime düşeceğe benzi-
r. Bu kesimin ne denli "nicelikli" olduğu ise, ayrı bir tar-
şma konusu. Ancak "nicelik" sorunu bir yerden sonra her-
yi engelleyici bir abartı ile ele alınmamalı.

"Legal sol parti" için atılması gereken somut adımlar nelerdir? Bu bağlamda "ortak yayın" biçimindeki bir öneri için ne dersiniz?

S.Ü.- Benim bu konudaki düşüncem, sadece Legal Sol Parti konusunda değil, her türden birliklerin sadece üst görüşmeler, teorik tartışmalarla yetinmenin yerine, pratik faaliyetlerdeki eylem birliklerinin sıcaklığı içinde oluşacak dostluk ve güvene dayandırılması gerekliliği şeklindedir. Bu açıdan bakıldığında bir ortak yayın önerisi olumlu bir öneridir. Ancak yetersizdir. Bu ortak yayının fikir jimnastiği yapılan bir tartışma platformu olmak yerine, güncel politika üreten ve bu konuda mesajlar veren bir yayın olması gerekmektedir. Bunun yapılabilmesi de kendisine katılan güçlerin, politik önermelerinin çakışması, en azından büyük oranda benzerlikler taşımasını gerektirmektedir. Somut pratiğin karşımıza çıkardığı gündelik tavır alışlarda teorik ve pratik olarak birlikte davranamayan güçlerin çıkaracağı bir ortak yayının ileri bir adım olacağını söyleyebilmek mümkün değildir.

İ.A.- "Açık Devrimci Parti" konusunda, somut adımların başında 'program' taslağı ve bu taslağın tartışması geliyor. Tartışma platformu ve biçimi konusunda çeşitlilik düşünülebilir. Açık oturumlar, konferanslar, bu arada sizin önerdiğiniz 'ortak yayın' düşünülebilir. Düşünülebilir diyorum, çünkü yayın organı çıkarmanın güçlükleri ortada. Bu güçlüklerle bir de 'ortak'lık eklenince güçlükler çoğalacaktır. Ama güçlüklerin üstesinden gelinebileceğine inanıyorum.

S.K.- Değişik programlara sahip olanlar, yasal bir parti içerisinde ikinci bir program etrafında bir araya gelebilirler mi? Kimileri buna bir çeşit 'cephe partisi' diyorlar. Bunca örgütsüzlük içerisinde bir yerde bir araya gelme olanağının bulunması ve sosyalizmin sorunlarının tartışılması çekici gibi gözüküyor. Ne ki bu durum sorunların birbirine karışmasından başka birşeye de yol açmıyor. Sorun, proletarya partisinin yaratılmasıdır ve bunun yerine bir başka şeyin ikame edilmesinin olanağı yoktur. Cepheleşme ancak belli bir eylemlilik üzerinde gerçekleşebilir. Varolabilmek için değil.. Böyle bir partinin anti-empyralist, anti-sovenist, anti-tekel ilkeler temelinde olması nasıl bir sorumluluk getiriyor? Proletarya partisinin programının bilimselliğini bir kenara koyalım. -Olacak iş değil ya- Böyle ilkeler temelinde kurulacak bir parti ulusların kaderlerini tayin hakkını ayırılma hakkı olarak, bağımsızlık olarak ifade edebilir mi?

Sosyalistler propagandalarını sosyalizmin temel sorunlarından taviz vererek sürdürmezler. Sosyalizmin temel sorunlarının hemen hepsinde devlet sorunu temel çıkış noktasıdır. Egemen sınıfların da engellemek istedikleri budur zaten. Ulusların kaderlerini tayin hakkını ayırılma hakkı olarak açıkça savunamayan bir sol parti tutarlı demokrat bile olamayacaksa devlet sorununda neyi anlatabilecek?

Demokrasi mücadelesi sosyalizm ve devrim sorunundan ayrı ele alınabilir mi? Alınamayacağı içindir ki sosyalist bir parti hangi gerekçelerle kurulamıyorsa 'demokratik bir parti' de aynı gerekçelerle kurulamaz.

M.Ç.- "Ortak yayın" önerisi, ilk ağızda gerçekleşebilecek somut önerilerden biridir. Birinci soruda "tam boy kararlı" kesim olarak nitelediğim unsurların bu yönlerini en başta böyle bir somut adım ile kanıtlamaları gerekir. Birlikte parti kurması umulan kesimlerin ortak bir yayında buluşmaması için ciddi hiçbir neden olamaz. Ayrıca kuruluşu, programa temel olacak ilkelere vb. ilişkin tartışmalar ve görüş alışverişleri bu ortak yayının bünyesinde başlatılabilir. Bir noktada daha: Ortak yayın adımı atılacaksa, bunun hemen öncesinde, "legal sol parti" fikrine büsbütün uzak duranlar hariç tüm kesimlerle somut öneriler platformunda görüşülmelidir. İlk inisiyatif, herkesten gelebilir. Önemli olan ciddiyet ve kararlılık.

TBKP'nin legalleşme çalışmaları ile "legal sol parti"ye ilişkin çalışmalar arasında sizce ne tür bir ilişki vardır?

S.Ü.- TBKP adı altında ortaya çıkan oluşum bir legal sol parti gerekliliğini ortadan kaldırmamakta tam tersine hızlandırılmasını gerekli kılmaktadır. TBKP gerek programatik yapıyla gerekse yöneticilerinin ifadesiyle devrimci bir sol parti olmaktan uzaktır. TBKP kapitalizmi aşmayı hedeflemeyen onun restorasyonu ile yetinen bir oluşumdur. Bu haliyle siyasi yelpazenin solunda bulunan Yasal Devrimci Sol Parti eksikliğini doldurabilmekten uzaktır. Yasallaşması halinde kapitalizmin savunulmasını üstlenen çeşitli renklerdeki partilere bir yenisi eklenmiş olacaktır.

Bu durumda, tekeli kapitalizmi aşan bir demokrasinin temsilcisi olacak, şövenizme, ırkçılığa ve her türlü ulusal baskıya karşı mücadele edecek, Türkiye'nin tüm emperyalist bağımlılık ilişkilerine son verilmesi mücadelesini yürütecek ve kitleleri bu ruha eğitecek bir Legal Sol Parti'nin gerekliliği TBKP oluşumunun yasallaşmasıyla ortadan kalkmak bir yana TBKP'nin yaratabileceği kafa karışıklıklarına ve hedef saptırmalarına karşı daha da önem kazanmıştır.

İ.A.- TBKP'nin legalleşme çalışmaları biliniyor. Sorularınızda kullandığınız "legal sol parti" bu çalışmalar için uygun düşüyor. Bu nedenle "legal sol parti" tartışması bizim işimiz değil. Bu işi öteden beri meslek edinenler var. Devletin de bu çabalara yardımcı olacağı gözleniyor. Evren'in Almanya gezisine çıkarken başlattığı 'komünist parti kurulmalıdır' tartışmasının bir yerlere ulaşacağı kesin.

Devlet, komünist partinin Avrupa'dan ithalini düşünüyor. Bu düşünce TBKP'nin legalleşme çalışmalarıyla çakışıyor. Bu çakışma, bizim işimizi zorlaştıracaktır. Çünkü, 'ithal malı' komünist parti sınırları Avrupa Komünizmi'nde bitiyor. Bu durum önümüzdeki mücadelenin devletin getireceği sınırlama ile olduğu kadar TBKP'nin ideolojisiyle de olmasını gerektiriyor. Bu anlamdaki ilişki dışında TBKP'nin legalleşme çalışmaları ile bizim 'Açık Devrimci Parti' çalışmalarımız arasında bir ilişki söz konusu olamaz.

S.K.- TBKP oluşumu tesadüf değil. Proletarya sosyalistleri bundan yıllarca önce TKP, TIP, TSİP gibi partilerin neden ayrı olduklarını eleştirmişlerdi zaten. Ancak günümüzde gerçekleşen bu 'birlik' birliği oluşturanların alabildiğine güçsüzlüklerine denk geliyor ve daha önce sahip oldukları programlarının çok gerisinde birleştiler. Egemen sınıflar ister bilinçli olsun ister bilinçsiz olsun, TBKP'ye farklı bir işlev yüküyorlar. Toplumsal inuhalefet düzenin bir parçası olma mücadelesini veren TBKP'nin peşine takılarak düzen sınırları içine hapsedilmek isteniyor.

PKK, TBKP'nin yasallaşma girişiminin arkasında Kürdistan'daki ulusal kurtuluş hareketinin bastırılması amacının yattığını, TBKP'ye böyle bir misyon yüklediğini öne sürmüştü. Bu iddianın ciddiye alınması gerektiğine inanıyorum. TBKP ile aynı ittifak içerisinde yer almış Kürt grupları Türkiye solunda hangi nitelikte siyasal çizgilerle kader birliği yaptıklarını gözden geçirmedikleri sürece kendi paylarına sömürgeciliğin soldaki uzantıları suçlamasının altından kalkamayacaklardır.

TBKP'ye güç vermemek için legal bir sol partinin gereğine inanmıyorum. Ve son olarak şunu söylemek istiyorum: Soldaki birliğin proletarya sosyalizmi safarında; onun teorik tutarlılığı, ideolojik yetkinliği, örgütsel yetenek ve becerisinin daha da güçlenmesi ve; modern sanayi proletaryası temelinde Leninist bir parti olarak yükselmesiyle sağlanabileceğine inanıyorum.

M.Ç.- Elbette kesin konuşmak mümkün değil. Ama karımca, özellikle Türkiye'de bir komünist partisinin kurulabileceğine ilişkin belirli çevrelerden gelen açıklamalardan sonra, TBKP kesiminin "legal sol parti" fikrini ciddi olarak benimseyebileceğini hiç sanmıyorum. Şu denektir: Canım neden yeni bir sol parti olsun ki? Bakın biz artık değiştik, herkese açığız, herşeyi tartışıyoruz, vb. vb. Önce, bu "herşeyi tartışın" mitini yıkmak gerek. Parti, herşeyi tartışmak için değil, bazı şeyleri tartışmamak için kurulur. Ne denirse denilsin, TBKP'de böyledir. Şimdi "çağımızda her yerde sınıfsal ilişkiler ve sorunlar en ön plandadır; 'genel insanlık sorunları' gibi soyut formülasyonları benimsemiyorum, vb. vb." diyen birisi TBKP programı ile nasıl uyuyacak? Yok eğer bunlar hep tartışılacaksa TBKP programının ne anlamı var?

Eğer TBKP bu doğrultuda bir homojenliği temel edebiliyorsa, bu partinin yasallaşma girişimleri ile "legal sol parti"ye ilişkin çalışmalar arasında olsa olsa uzaktan selamlaşma bağı olabilir. İleride ise, onlar "bizim" toplantılarımıza, mitinglerimize gelirler; biz de onların ozon tabakasına ya da uygurluk krizine ilişkin toplantılarına katılırız, katkıda bulunuruz. Ancak bu aşamada, iki süreç arasında ilişki ve bağ kurma olanakları giderek azalıyor.

Son olarak bir noktayı daha vurgulamak isterim. Türkiye'de sosyalistlerin yasal planda yapacakları pek çok iş vardır. Yasallık, TBKP'nin de yerden göğe kadar hakkıdır. TBKP elbette buna çalışacak, bu hakkı almaya ya da koparmaya gayret edecektir. Ancak, TBKP'nin niyetlerinden bağımsız olarak, egemen sınıfların, yasallaşmış bir TBKP dışındaki her türlü sosyalist düşünce ve hareketi yasa dışı sayıp bunların üzerine yüklenmesi de söz konusudur. Bu oyunu mutlaka boşa çıkartmak gerekir. Türkiye sosyalistleri "TBKP'yi benimseme ya da yasa dışılık muamelesine razı olma" ikilemini aşmalıdır. "Legal sol parti", bir de bu açıdan değerlendirilmeli, taşıdığı önem vurgulanmalıdır.

Glastnost'un araladığı kapı

"Sosyalist demokrasiyi yetkinleştirmek" biçiminde özetlenebilecek siyasi dönüşümler, tüm cephelerde kontrollü bir gelişim gösteremedi, sosyalist değerler, milliyetçilik ve liberalizm birbirine karıştı

Sinan DENİZCI

Sovyetler Birliği, Gorbaçov'un adında cisimleşen bir dönüşümler süreci yaşıyor. 70'li yıllarda bir durağanlaşma dönemine giren dünya sosyalizmi de bu süreçle birlikte kabuklarından sıyrılmaya eğilimi gösteriyor. Şu rahatlıkla söylenebilir: Sosyalist düşünce çözümleri, perspektifleri ve insanlığın önüne açtığı ufuklarla önümüzdeki dönemde yeni bir hareketlenme yaratacaktır. Bu silkiniş ne yalnızca glastnost ya da perestroyka, ne de onun saçıcı yorumlarıyla sınırlıdır. Ancak, tek başına Sovyetler'deki dönüşümlerin, glasnost ve prestroykanın, önemli maliyetleri vardır. Bu maliyetler tek başına dönüşümlerin saçıcı yorumları ile kesinlikle açıklanamaz. Başka değerlendirmeler yapılmalıdır.

Yapılacak değerlendirmeler Amerikan tekellerinin egemenliği altındaki uluslararası kitle iletişim araçlarının sahtekarca tutumunu elbette çağırılmamalıdır. Ancak bu yalan dünyasının arkasına sığınmak da pek geçerli bir tavır olmayacaktır. Bugün Sovyetler'de açık açık kapitalizmi savunan akademisyenler, tüm vakitlerini piyasa ekonomisinin planlamaya üstünlüğünü kanıtlamaya ayıran partili iktisatçılar, ABD'ye gidip "Sovyet yayımlarını" üzerine seminerler veren "bilim adamları", yılların kompleksini kusan şamatacı "edebiyatçılar" varsa, daha da önemlisi bunlar ciddi bir **mesruluk** kazanabiliyorsa, doğru tutum, "yalan bunlar" olmayacaktır. Önce şu: Kapitalizmde sosyalizmi savunanlar olduğu gibi, sosyalizmde de kapitalizmi savunanların çıkması doğal karşılanmalı, 70 yıl sonra bile. Ancak hemen eklenmeli: "Eğer tek bir özel işletme dahi açılacak olsa, halk onu yerle bir eder". Bir iktisatçının bu sözleri, yüzlerce olgunun yanında özel bir önem taşımaktadır. Sovyet halkları, sosyalizmin nesnel olarak sahibi ve koruyucusu durumuna gelmişlerdir. Atılan "özgür" adımların böyle bir "sınırı" vardır.

Reel ücretlerde yüzde seksene varan artış, emek verimliliğinin 2.5 kat yükseltilmesi, kol emeğinin üretimdeki payının yüzde 15-20'ye düşürülmesi, vb. Yeni yüzyıla dek ulaşılması planlanan bu hedefler önemli, önemli olduğu kadar da iddialıdır. İddialı hedefler ise, tam tamına sosyalizme içkin, onun canlı dinamiklerinin ürünüdür. Bu hedefler anlamında bir "problem" yoktur.

Tarımda öngörülen ve bir bölümü yürürlüğe konan reformlar da batıdan gösterilmek istendiği gibi kırlarda sermaye birikimi yaratmaya yönelik politikaları kapsamaktadır. Reformlar tamamen küçük köylü ideolojisinin canalcı noktalarına, zaaflarına hitap etmektedir. Hedef, hem kısa vadede daha çok ürün, daha yüksek yaşam standardı, hem de uzun vadede tarımda daha entansif üretime geçmektir. Yeni politikalar bunun için **motivasyon** sağlamaktadır.

Tarımda küçümsenebilecek risk, Sovyet toplumunun ideolojik ve siyasi yaşamını daha fazla "kontrol ettiği" için, sanayi ve hizmet sektöründe önemsenmelidir. 55 yıl sonra yeniden anti-eşitlikçi uygulamaların, işletmeler düzeyinden bizzat sovyetlere, hatta parti teşkilatlarına yansımaları olacaktır; olmaktadır. Sosyalist toplumda, işletme düzeyinde tüm ilk yatırımı ve altyapıyı devletin sağladığı koşullarda, rekabeti işletme içinden işletmeler arasında kaydırmanın ve "kar"ı bir ölçü olarak almanın **mutlaka sınırları** vardır. Bu sınırların tamamen altüst edildiği bir durumun en çarpıcı örneği Yugoslavya'dır; Yugoslavya ve işçi sınıfı grevleri... Sanayi ve hizmet sektöründeki sınırları zorlamanın gerçekten maliyetleri var. Bu maliyetler siyasal olanlara bağlanmalıdır.

Glastnost ile birlikte önemli değişimler gündeme geldi. Temel amaç sosyalist demokrasiyi yetkinleştirilmesi, toplumsal karar mekanizmalarına kitle katılımının artırılması şeklinde belirdi. Temkinlilik gerektiren nokta ise şu: Sosyalizm içi dönüşümler, birçok alanda sosyalizmin ilkelerinin, hatta sosyalizm perspektifinin rafa kaldırılması biçiminde algılandı. Sovyetler'in dışında ve içinde... İçinde, glasnost'un araladığı kapıdan sızan sosyalizm karşıtı eğilimler hemen göze battı. Her yerde olduğu gibi **burjuva ideolojisi** bu fırsatı da kaçırmadı.

Aslında bu da tek başına önemli değildir. Ancak, başa ağırtacak bir diğer gelişme vardır: Tamamen kendisine özgü temelleri olan sosyalist demokrasiyi geliştirilmesi ile sosyalizm dışı unsurların sosyalist topluma "yerleşmeleri" birbirine karışmıştır. Diyelim ki, toplum içerisinde sosyalizm karşıtlarının sınırlı bir statü kazanmaları o kadar önemli değil. Ancak bu kez, **parti içerisinde** de sosyalizm sınırlarının çok ötesine çıkan, üstelik belli yönetici kademelerde görev alanlara rastlıyoruz. Kısacası, açılan kapılardan **liberalizm** bütün sevimsiz yüzü ile sızmıştır. Öngörülmüş olsa bile bu durumun tam anlamıyla kontrol edilir bir gelişme olduğu kesinlikle iddia edilemez.

Sovyetler Birliği'ndeki yeni dönüşümler uluslararası planda **mutlak** bir onay görmedi. Bunu bir olumluluk olarak görmek gerekiyor. Sosyalist düşünce pratiğinin uluslararası ölçekte, sorumsuzluğa düşmeden belli bir görüş çeşitliliğine ulaşması, uzun vadede önemli kazanımlara yol açacaktır. Sovyetler Birliği içerisindeki tartışmalara da bu çerçeveden hareket ederek yaklaşmak gereklidir.

Sovyetler'in tarihsel çerçevesi değişti. Sosyalizmin gelişiminde önemli ve belirleyici bir aşamaya geldiği söylenebilir. Geçmişe yönelik eleştiriler bu bağlamda ele alındığında anlaşılabilir. Yeni ve iddialı bir atılımın gereksindiği motivasyon, geçmiş acılardan ve zorluklardan dem vuran bir rasyonalleştirme çabası ile değil, mutlu bir yakın gelecek hedefine kambur olabilecek kimi yüklerden kurtulularak sağlanabilir. **Bizim konumuz ise farklıdır. Belirli bir dönemde taşınması zorunlu olan yüklerden şimdiden kurtulmaya çalışmak, sosyalist mücadeleyi terketmek anlamını taşır.**

TÜRKİYE'DEN DÜNYAYA

SİYASETTE AMERİKAN TARZI

ABD'de siyaset yapmak ve ABD'de siyaset yapanlar, çok farklı... Avrupa'da birşey var, Fransız devriminden beri burjuvazi ve bir bütün olarak "sistem", sınıfların varlığını kabul etmiş durumda. Bu elbette, sınıf mücadelesini etkisiz kılmada ilginç ve geçerli bir araç haline gelmiş. Gelmiş ama, yararları ile sunduğu olanaklar ile...

ABD'deki modelin ise buna ihtiyacı yok. Amerikan yaşam biçimi ve değerleri çevresinde dönüyor burjuva siyaseti. Birleşik Devletler, kapitalizmin feodal tarz ve gelenekle hesaplaştığı bir geçmişe sahip değil. İngiltere'ye karşı bağımsızlık ve kuzey-güney iç savaşları Fransız aydınlanmasının ideolojik temalarından etkilenmekle birlikte, Avrupa burjuvazisinin mücadele biçimlerini çağırıyor niteliklere sahip olmamıştır. Ortada klasik anlamda bir burjuva devrimi yoktur. İç savaş ve fiili mücadele dönemlerinde işçiler bir sınıf olarak varolmamışlardır. Bu sınıfın ülkenin genel siyasi atmosferinde kendisini gösteren bir element haline gelmesi ise ancak 1920'lerin başında mümkün olmuştur. Sonrası, yine belirsizdir. Bunun sonuçları, önemli etkileri vardır. Örneğin burjuvazi hesabına bir sosyal demokrat, hatta liberal bir çizgi doğru-dürüst kimlik kazanamamıştır.

1988 yılına geldiğimizde Bush-Dukakis horoz döğüşünün ve Cumhuriyetçi-Demokrat çekişmesinin İngiltere'deki Tory-Whig (Muhafazakarlar-Liberaler) mücadelesinden çok farklı olduğunu görüyoruz. Sağ ve sol görünümü iki büyük parti (veya partiler grubu) bugün İngiltere, Fransa ve Almanya'da sistemi ayakta tutmaktadır. Bu anlamda Birleşik Devletler'de görüntü dahi kurtarılmamıştır. Daha önce belirttiğim gibi Avrupa'da siyaset henüz sınıf kavramını dışlayamamış, bundan da öte, bunun üzerine kurulmuştur. Partiler, sendikalar bu düzenleme içerisinde bir yere sahip olmuşlardır. ABD'de siyasal yelpaze sınıflara ve sınıf mücadelesindeki konumların ifadesi olan sağ-sol niteliklerine göre şekillenmemiştir. Bu tuhaf ülkede topluma yirminci yüzyıl boyunca empoze edilen yaşam tarzı siyasal kimlikler açısından tek ve değişmez belirleyen durumuna gelmiştir. Bu ülkede işçi sınıfı yok, yoksullar vardır; egemen sınıflar yok, serbest girişim vardır; finans kapital yok, toplum çıkarları vardır; emperyalist dış politika yok "hür dünyanın korunması" vardır. Dün-

FİLİSTİN'DE GERİCİ ÇÖZÜMLERE DOĞRU...

İkinci Dünya Savaşı sonrasında en itibarlı, en önemli ulusal kurtuluş hareketi zaten hiçbir zaman gönlünü kararmış bir önderlik yaratmamıştı. 60'ların ikinci yarısıyla birlikte, bu iyice belirginleşti, Filistin hareketi, sosyalizme uzak durmayı temel kişilik göstergesi sayan birisi ile anılmaya başlandı. Arafat, Filistinliler'in belki bir önderi olarak gözüktü, ama hep Filistin sermayesinin, tutucu Arap çevrelerinin adamı olmaya özen gösterdi. Haklı ve onurlu bir direnişin "akıl yolundan ve hakkın yolundan çıkmaması için" çok uğraş verdi. Bir ara 70'lerin sonu ile birlikte radikal Filistinli gruplar, bunlar içerisinde Nayif Havatme'ler, Habbaş'lar, FKP-LKP hızla prestij kazanmaya, Arafat'ın çizgisini tehdit etmeye başlamışlardı. Soruna İsrail çözüm buldu Arafat yararlandı. Siyonist devletin bütün bir 80'ler boyunca politikası Filistin'i tamamen diplomatik mücadeleye alanına sıkıştırmaktı. Bu amaçla, vurdu, vurdu, vurdu... Arap ülkeleri ellerini oğuşturdu. Sovyet donanması 6. Filo ile karşı karşıya geldi. İnsanlık, çok büyük bir katliama seyirci kaldı. Sosyalist ülkeler, başta SSCB ve Çekoslovakya, gelişmeleri FKÖ'yü daha kararlı bir çizgiye getirmek için kullanmaya çalıştı. Zamanında çok önemli olan yardımlar önerdiler. Arafat, Filistin'de bir tek Sovyet dağını bile istemediğini belirtti. Gözlerini Washington'dan ayırmadı. Sıcak mücadelenin bitişinin tutucu Filistinliler için büyük bir olanak olduğunu hissetti. Birçok batılı başkenti her tür ilericî ideoloji ile bağlarını kestiğine ikna etti. Filistin halkının mücadele tarihindeki en önemli devreyi, bir yılı aşkın bir süredir işgal altındaki topraklarda süren silahsız ayaklanmayı, belli bir çizgi içerisinde tutmayı başardı. Sonuçta zamanı uygun buldu, bir Filistin burjuva devleti için adım attı.

Bu devlet "sürgünde" niteliğini aşmalıdır. Filistin'de mücadele başka bir içerik kazanmalıdır. Filistin sorununun tutucu çözümü, ilerici çözümlere gebe kavgaları çağıracaktır. Yalnız, Filistin bünyesinde değil. İsrail'de, Lübnan'da, hatta gerici arap ülkelerinde. Bu trajedi burada bitmeyecektir. Filistin ulusunun yaşadığı trajedi, tüm Arap emekçilerinin trajedisine haline gelecektir...

Cemal HEKİMOĞLU

yanın hiçbir başka ülkesinde burjuva politikası bu denli pişkince yürütülemez.

Sonuçta Bush, ABD'li seçmene daha 'Amerikalı' gözükmüş ve seçimler üçüncü sınıf filmlerin kötü aktöründen sonra eski bir CIA şefini Beyaz Saray'a yerleştirmiştir. Peki Dukakis ve Demokratlar muhalefette mi kalmışlardır? ABD'deki iki partili sistemde iktidar partisi-muhalefet partisi gibi kavramlara da pek itibar etmemek yararlıdır. Sistem öylesine "güzel" oturtulmuştur ki, Kongre-Senato-Başkanlık üçgeni içerisinde her iki parti de iktidarda kalmaktadır. Örneğin bundan sonra da, yasama ve yürürlükte Demokratlar neredeyse Cumhuriyetçiler kadar sözcü hibi kalacaklardır. Sistemin esprisi şuradadır: Bir kere demokrasi gerekliliği (!) tüm şatafatı ile yerine getirilmekte, TV tartışmaları, paneller, kamuoyu yoklamaları ile hür dünyaya örnek olunmaktadır. Ama daha önemlisi, Karagöz oyunlarındaki seviyesiz sokak atışmalarını andıran saldırgan üslup ile sürdürülen rekabetçi ortam, önemli tüm konularda consensus sağlanmış bir siyasal sistem ve toplum yaratmaktadır. Dünyanın en büyük emperyalist gücünün seçim kampanyalarında en büyük gücünün Vietnam savaşı ve konut sorunu gibi "güncel" ve "acil" (!) sorunlar etrafında kopması incir çekirdeği seçimlerinin iç yüzünü göstermeye yetecektir.

Ancak burada şu unutulmamalıdır: Önemli siyasal kararlarda veya alternatifler de hiçbir zaman arı "Demokrat" veya "Cumhuriyetçi" kimlik kullanılmamaktadır. Bir Yıldızlar savaşı veya Orta Amerika sorunlarında, görüntüde Cumhuriyetçi-Demokrat ayrımı vardır, ancak gerçekte, alternatifler hiçbir parti tarafından dışlanmamakta, her politikanın alternatifi "bir devlet adamı sorumluluğu" ile yedekte tutulmaktadır. Bir yıldız savaşları projesinden sözcülemi Demokratların iktidarında peşinen vazgeçileceği veya Busch'un bu projede ne olursa olsun israrlı olacağı diye bir ön kayıt yoktur.

Tüm bunlardan sonra "müttefik" Türkiye'den ABD'ye bakıp "uygar ve demokrat" Dukakis'in seçilmediğine hayıflanmak sosyalistlerin işi değil elbette. Bu konuda "alırız birini..." demek doğrudur. Üstelik sevinilmelidir de... Bir sosyalist için "mekan" veya "sınır" sözcüğü olmasa da... ABD'de yaşamamak güzel şey...

den başlamıştı, yalnız bu defa sermaye daha akıllı davranmakta 80 öncesi duruma düşmemek için tüm ilerici kadroları işten atarak daha hareket başlamadan bitirmenin yollarını devreye soktu. Sermaye bunu bazen işçi düşmanı sendikacıları kullanarak, zaman zaman da devrin iktidarı ile işbirliği yaparak gerçekleştirdi. Yine sermaye iktidarın yazılı ve sözlü iletişim araçlarını kullanarak, 1980 öncesi tüm olumsuzlukları işçilere ve onların örgütlerine yüklemeye çalıştı. Çıkarıcıları anti-demokratik yasalarla sendikaların çalışamaz hale gelmesini işçilerin ekonomik ve demokratik haklarını koruyamaz duruma düşmesini sağlayarak, insanların sendikalara olan güveninin sarsılmasına örgütsüz bir toplum yaratılmasına gayret gösterdiler. Bunda da başarılı olduklarını (en azından belirli bir süre içerisinde) söyleyebiliriz.

Yalnız unuttukları bir şey var, sömürülen bir yerde sınıf hareketini durdurmak önüne geçmek mümkün değildir. Tüm bu olumsuzluklara rağmen özellikle sınıf ve kitle sendikacılığını hayata geçirmek isteyen sendikalar tüm anti demokratik sendikal yasalara rağmen 1986 yılından itibaren gerek grev alanlarında ge-

Netaş bir deneyimdi

Başarafa 2. Sayfada

İşveren kapsam dışı personelin 600'ünün işine son vermesi ile, önümüzdeki iki ay içinde bunu uygulayacaktır. Otomobil-İş doğrudan yetkili konuma geçebilecek durumda yeni bir sözleşme görüşmesi başlayacak ve işveren sendikayı uzlaşmazlığa doğru sürükleyecektir. Buradaki amacı ise % 30 kapasite ile çalışan fabrikayı greve çıkarmak ve 200 kadar Teknik Lise öğrencisiyle taahhütlerini gerçekleştirirken diğer yandan Otomobil-İş'i bir daha kafasını kaldıramayacak şekilde gömecektir.

- Evet son iki yıldan çıkarılacak sonuçları şöyle sıralayabiliriz:
- Netaş grevi tüm olumsuzluklarına rağmen sosyalistler ve işçi sınıfı için moral kaynağı olmuştur.
 - Grev ve direnişler işçiler için bir öğretmensiz okul olmuştur, çünkü darbelerin nerede, nasıl ve niçin vurulduğu tam olarak anlatılmamıştır.
 - Netaş'da korkunç bir kadro erozyonu olmuş, önce işçilerin diğer işyerlerinde çalışma olanakları ellerinden alınmış ve güzel insanlar deklase konuma itilmiştir.
 - Ekonomik mantık öncü kadroların sınıftan koparılmasını engelleyememiştir.
 - İşçiler grevin amacınının 10 kuruşa bir 5 kuruş daha katma çabası olduğu düşünülmesiyle hareket etmiş ve 5 kuruşu alamayınca sendikaya küsmüşlerdir.
 - Bir fabrikadaki grev veya direniş diğer fabrikalarca fiili olarak desteklenmediği sürece başarısızlığın kesin olduğu bilinmeli ve buna rağmen sonuçlar bilinerek mücadeleden geri durulmamalıdır.
 - İşyerinde sürekliliği sağlamak amacıyla, yetki alınan herhangi bir işyerinde sadece temsilciler değil, sınıf mücadelesine sıcak bakan tüm unsurlar yoğun bir ideolojik bombardımana tabi tutulmalıdır. Aksi takdirde erozyonu (tensikat, istif vb.) sonucu seçilecek temsilcinin daha geri konumda olması çalışmaları sekete uğratmaktadır.
 - "GRUP SÖZLEŞMESİNE HAYIR" sloganı tüm işyerlerine yayılmalıdır.
 - Kadroların sürekliliğini sağlamak, işten atılmalarına karşı tepkileri sonuç alıcı örgütlenmelere taşımak için işyeri komiteleri türü örgütlenmelerin gerekliliği bir kez daha açığa çıkmıştır.
 - Bir de şunu sormak gerekir: Netaş grevi sırasında sağa sola "işin içinde biz de varız" mesajı vermek için ortaklık dolaşan, kendilerine paye çıkaran değişik siyasetler acaba bugün gelen noktanın sorumluluğunu da omuzlarında taşıyorlar mı?

Gençlik Gecesi

Geçtiğimiz ay içinde Dünya Demokratik Gençlik Federasyonu'nun belirlediği Uluslararası Dünya Gençlik ve Öğrenci Haftasının (10-17 Kasım) Türkiye'de ortak kutlanması için çeşitli dergilerin bir araya geldiği bir platform oluşturuldu. Katılanlar Medya Güneşi, Yeni Aşama, Gençlik Dünyası, Güneşe Çağrı, Gelenek ve Çıkarılması düşünülen yeni bir derginin temsilcileri idi. - 17 Kasım - günü düzenlenen Uluslararası Gençlik ve Öğrenci Haftası Dayanışma Gecesi platformu etkinlikleri arasındaydı. Aşağıda 17 Kasım gecesi - Gelenek - adına bir arkadaşımızın yaptığı konuşmanın kısaltılmış metnini sunuyoruz.

Burjuvazinin aşağılık bir öğütü vardır. Yinelere durur: "Gençler politikadan uzak durun". İşsizliğin kol gezdiği, üniversiteye girmenin sırat köprüsünü geçmekten daha zor olduğu girilsede okumanın belli şartnamelere bağlandığı günümüzde gerçekte gençliğin önünde iki seçenek vardır: Ya burjuvazinin aşağılık ölçütlerini kabul edip evcilleşmek ve bu bataklıkta ilerlemeye çalışmak; ya da sorunlarımızın çözümününün siyasetin dışında olmadığını görüp, yaşamımızı gerçek kılmak için siyasi mücadeleyi seçmek, burjuvazinin sunduğu bu öğütü reddetmektedir.

Bugün gençliğin önündeki birçok sorun genelde Türkiye'deki düzenin bozukluğunun bir ürünüdür. Dolayısıyla çözümünde düzenin aşılması için sürdürülen genel mücadeleye bağlıdır. Bu ilişkiyi kırmaya, bugün Türkiye'de işçi sınıfı gerçeğini bize unutturmayla çalışan, gençliğin mücadelesini en fazla demokrat çizgilerle sınırlamaya çalışan her türlü anlayış şiddetle eleştirilmelidir.

Bugün Türkiye'deki diğer milyonlarca insan gibi biz de kurtulmak istiyoruz. Görüntüsü farklı olsa da, özü bir olan üniversitelerde, fabrikalarda, tarlalarda her geçen gün yüzümüzü toprağa biraz daha yaklaştıran sirtımızdaki bu ağırlıktan kurtulmak istiyoruz. İşsizliğin sözcüklerden silindiği, insanların açlıktan kırılmadığı, kira olarak neredeyse çerez parası ödendiği bir düzen istiyoruz. Buistek bir çin milyonların ağızından aynı anda söylendiğinde kurtuluş artık çok yakın olacaktır. Bu inanca sahibiz. Yaşasın sosyalizm!

rek işyerlerinde yaptıkları eylemler ve direnişlerle yeniden sınıf hareketine bir ivme kazandırdılar. Şuna gönülden inanıyorum bizler fabrikalarda birliği işkolunda birliği ve tüm işçi örgütlerini tek bir konfederasyon çatısı altında birleştirmeyi hayata geçirebilirsek doğruyu bulacağımıza ve sınıf hareketinin bir daha kesintiye uğramayacağına inanıyorum.

Siyaset: İlkeleriniz arasında sınıf ve kitle sendikacılığı var. Bu ilkeyi nasıl tanımladığınızın açıklar mısınız?

B.O. - Demokratik merkezizetçi bir sistem içerisinde sendika içi demokrasiyi yani tabanın söz ve karar sahibi ilkesine uygun işyerinde birliği ve işkolunda birliği ve ülke düzeyinde birliği sağlayan, bunları yaparken de üyeleri arasında dil, din irk felsefesi ve politik görüş ayrımı gözetmeksizin bunları yaşama geçirmeye çalışan sendikal anlayış, kitle ve sınıf sendikacılığı ilkelerinin kısa bir özeti diyebiliriz.

Siyaset: Bugüne kadar sosyalist hareket ile işçi sınıfı hareketi arasında sürekli olarak bir faz farkı oldu. Bir TÜRK-İŞ'in kurulması, bir DISK'in kurulması sosyalistlerin dışında gelişti. 70'li yılların ortalarında sosyalistlerin sendikalarındaki etkinliği gözle görülür bir şekilde arttı. Fakat bu DISK içindeki belirli bir grubun bilinçli tasfiyesi ile kırıldı. 12 Eylül'e gelindiğinde ise DISK tamamen sosyal demokratlaşmıştı. 12 Eylül sonrasında DISK'in kapatılması ile yeni bir tartışma gündeme geldi: Sınıfın birliği nasıl sağlanacaktı, TÜRK-İŞ'te, DISK'in açılması veya başka sosyalist sendikalar kanalıyla -sosyalistlerin öncülüğünde sınıfın birliğinin sağlanması. Bu konuda ne düşünüyorsunuz?

B.O. - Yaşadığımız şu günlerde, sendikaların büyük sorunları vardır, henüz sendikalar kendi bünyelerinde dahi birliği sağlayamamıştır. Öncelikle kendi içinde örgütü bir birlik sağlama (ki bunun yolu eğitimden geçmektedir.) Daha sonra da işkolunda birlik, ülke düzeyinde birlik her görüş sahibi kişi birlikten yana ama nasıl bir birlik diye sorduğumuzda tümü kendi düşüncesi doğrultusunda bir birliği savunuyor. Olay böyle olunca da birlik maalesef lafta kalıyor. Bana göre

KAMUOYUNA ÇAĞRI

1 Ağustos 1988'de Adalet Bakanlığı'nın yayınladığı "Cezaevlerinde Disiplin Sağlanması ve Farklı Uygulamaların Giderilmesi"ne ilişkin genelge ile tutuklu ve hükümlülerin üzerinde ciddi boyutlarda işkenceler uygulanmaya başlanmıştır. Demokratik bir süreç yaşanan iddia edilen ülkemizde halâ cezaevleri hergün tartışma konusu oluyorsa, "Disiplin, firar, güvenlik önlemi" adı altında acımasız yaptırımlar gündeme geliyorsa, soruna artık çok daha kapsamlı yaklaşım gerektiği açıktır. Biliniyor ki bugün tutuklular cezaevlerinde, 12 Eylül'ün ilk günlerini aratmayacak boyutlarda işkence görmektedirler, işkence yaptıkları için defalarca haklarında suç duyurusunda bulunulan kadrolar, halâ görövedirler. İşte tüm bu nedenlerle de iyileştirmeler asla kalıcı olamamakta ve keyfi uygulamalar sürmektedir.

Baskı ve işkencelerin sistemleştirildiği, bizzat devlet tarafından beslenen desteklendiği ülkemizde, mevcut sorunlara duyarlı olmak, farklı alanlarda anti-demokratik uygulamalara maruz kalan her kesimin sorumluluğudur.

Aşağıda imzaları bulunan bizler, cezaevlerinde, tutuklu ve hükümlülerin, ailelerinin direnişlerini desteklediğimizi açıklıyor en kısa sürede çözüme ulaşmak için tüm demokrat aydın yurttaşları ve demokratik kuruluşları dayanışmaya çağırıyoruz.

TAYAD

İHD

Hatırlamıyorum Ülkesi... ve cezaevlerinde direniş

Toplumların geçmişleriyle ilişkilerini koparmak, tarih bilincini yoketmek faşizm'in klasik yöntemlerinden biridir. Faşizm her zaman sosyalist hareketi geçmişinden koparmayı, geçmişe ilişkin izleri, değerlendirmeleri, hesaplaşmaları kitlelerin bilincinden kazımayı amaçlamıştır. Faşizm, bundan iki temel yarar ummaktadır: Birincisi, tarih bilincinden yoksun işçi sınıfı hareketinin ideolojik ve politik alanda zenginleşmesinin önüne geçip kısırlaştırma; ikincisi ise gerçekten hatırlamayan, hatırlamadığı için yaşananları da umursamayan bir kamuoyu yaratmaktadır.

Bu iki olgu da ülkemizde 1980 Eylül'ünden bu yana şiddetle yaşanıyor. 12 Eylül faşizmi, "HATIRLAMİYORUM ÜLKESİ... UMURSAMIYORUM ÜLKESİ..." yaratmayı amaçladı ve bir ölçüde de başarılı oldu. Ama, son aylarda yaşanan devrimci duyarlılık çok güzel işaretler vermeye başladı. Artık, ülkemiz insanları, yaşlısı, genci, işçisi aydını: "HATIRLIYORUM, HESAPLAŞIYORUM ve UMURSUYORUM" diyor.

1980 sonbaharıyla birlikte yükselen "CEZAEVİ DİRENİŞLERİ" gerek hedefleri gerekse yapıları bakımından çok önemli öğeleri içinde barındırmaktadır. Bir başka deyişle, cezaevi direnişlerinin vardığı son nokta Türkiye sol hareketinde önemli bir aşama olarak görülmelidir. Daha önceki mevzii, yöresel ve birbirinden kopuk direnişler, bugün azımsanmayacak bir kitleselliğe ve koordinasyona ulaşmıştır. Artık "eylem olsun ama, imzası bana ait olsun" ya da "benim belirleyiciliğim olmadan nasıl eylem olur?" anlayışı aşılmıştır.

Cezaevi içindeki kitlesel eylemlerin diğer olumlu bir etkisi de dışarıya yansımada ve kamuoyundaki yankılanmasında görülmüştür. Bugün ulaşılan noktada, cezaevlerindeki direnişler, analar, babalar, kardeşler... desteğini aşarak, emekçilerin, aydınların ve her kesimden destek almayı başarmıştır. Fakat bu arada Türk-İş ve sosyal demokrat sendikacıların tasallutu altında salt ekonomik alanda mücadeleye hapsedilmek istenen işçiler, cezaevlerin-

şu anda kurulu olan Türk-İş'te birlik en akılcı çözüm geliyor. İleride Disk'in faaliyetleri serbest bırakılır ise o günün koşullarına göre bir alternatif bulunabilir diye düşünüyorum.

Siyaset: Sendikal mücadeleye musallat olan bir hastalık var diye düşünüyoruz: Sosyal-demokrat sendikacılık. Şöyle açıklanabilir: Gelişen sınıf mücadelesini düzen sınırları içinde tutabilmek için sosyalist söylemi kullanarak veya yararlanarak gelişen hareketi frenlemek veya engellemek. Bu hastalığı yok etmek için sizce ne yapılması gerekmektedir? İşçi sınıfı hareketini sosyalist harekete tabi kılmak için ne yapılmalıdır?

B.O. - Sosyal demokrat düşünce tarzını sadece gelişen sınıf hareketinin önüne geçmek şeklinde yorumlamak lazım. Bu düşünce tarzının özü düzenin emekten yana değişmesini engellemektir. Yani bu hastalık düzenin tüm katmanlarına musallat olmuştur. Şayet bizler işçi sınıfını kitle ve sınıf sendikacılığı ilkeleri doğrultusunda eğitebilir yönlendirebilirsek, işçi sınıfı doğruyu bulacak ve hastalığı yakanları yöneticilerini, sınıf kavgası dışında bırakacaktır.

Siyaset: Son günlerde çeşitli dergilerde yeni bir işyeri örgütlenme modeli - İŞÇİ KOMİTELERİ - önerilmektedir. Bu konuda neler söyleyebilirsiniz?

B.O. - Bu sorunuzda bir sıkıntı dile getirmek isterim. Son iki yıl içerisinde sol kesimde gerek dergi gerekse gazetelerin sayılarında oldukça fazla bir artış oldu. Ben bir yönetici olarak, bunların hepsini okuma en azından bir göz gezdirmeye imkânına sahip değil iken fabrikalardaki insanların bunları okumaları mümkün değildir. Belirli bir politik görüş doğrultusunda yayınlanan bu yayınların en azından belirli doğrular üzerinde birleşerek sayılarını azaltmalarını böylece sayıları azalan bu yayınların fabrikalara ulaşmasını sağlamak gerekir inancındayım. Aksi takdirde belirli bir kesim tarafından okunan ama tabana ulaşmayan bu görüşlerin işçi sınıfının eğitimine ve gelişmesine bir katkısı bulunmaması beni üzmektedir. Sorunuza gelince öncelikle işyerlerinde işçi komitelerinin kurulmasına tabanın hazırlanıp olmadığını, getirdiklerinin yanında neler götüreceğinin hesabını iyi yapmak gerekir. Örgütülük düzeyi yüksek bir fabrikada kurulan komitelerin harekete fayda sağlayacağına inanıyorum. Yalnız bunun örgütsel bir disiplin içerisinde gerçekleştirilmesi koşullu.

Siyaset: Peki, biraz da özele dönelim. Şubelerimize bağlı işyerlerinden birisi de çetin bir mücadelenin yaşandığı NETAŞ. Netaş'ın son iki yılını yani grev ve sonrasında bize kısaca değerlendirir misiniz?

B.O. - Evet Netaş

Sınıf hareketi içerisinde bilhassa 1980 sonrası aynı bir yeri olan çetin mücadelesinin verildiği halen de verilmekte olan bir işyerimiz. 16 Kasım 1986 günü tüm anti demokratik yasalara rağmen yaklaşık 3000 işçi ile greve çıkan, yurt içinde ve yurt dışında yeni bir kamuoyu oluşturan Netaş. Son iki yılda Netaş'ta neler oldu! Önce grevden kısaca bahsetmeliyim o dönemde böyle geniş bir grevi 3 ay süre ile yürüten hata yapmamak mümkün değildir. Grev dönemi Netaş işçisi olarak yaşadım. Benimde zoruma giden bana da ters gelen bazı olayları da yaşadım.

Ama bunları grev sonrası işyerine taşımak yerine bunları düzeltmenin yollarını aramak ve çözüm bulmak gerekirdi diye düşünüyorum. Tabii bu arada grevin bir değerlendirilmesinin yapılacağı bir genel toplantının yapılması üyeler üzerinde de bazı olumsuzluklara neden oldu. Bu sorunun dar bir çerçeveye ile olaylara bakan işçi arkadaşlarımız 1980 sonrası uygulanan baskı politikaları nedeniyle de sendikalara karşı yaratılan güvensizlik sonunda sendikalarından istifaya başladılar. Bunu iyi değerlendiren işveren ve mess ortaklığı (iktidarın politikası) sürekli tensikatlar sonucu yaklaşık 1100 arkadaşımızı işinden olmasına neden oldu. 3000 kişinin kişinin çalıştığı bir işyerinden 1100 insanın işinden alınması (özellikle 1980 öncesi ve grev dönemi kadroları içeren) sonunda bu gün Netaş'ın geldiği yere bakarsak, halen genel mevcudu yaklaşık 2400 kişi olan ve yaklaşık 1000 civarında işçimiz ki (bunlar fabrikadaki işçi mevcudunun % 90'ındır) halen sendikamıza üyelerdir. Ama sendikal yasalardan tamamen örgütsüz bir toplum yaratmak amacıyla çıkarılması sonucunda işçilerin % 90 üyemiz olmasına rağmen Netaş'ta yetki alamadık. Bana göre son dönemde sendikamız olsun fabrikadaki arkadaşlarımız olsun bu işçi kıyımına rağmen birlikte iyi bir mücadele vermişlerdir. Ve ben bu mücadelenin bitmeyeceğine gönülden inanıyorum.

Siyaset: Son olarak şunu sormak istiyoruz. Önümüzdeki dönemde sendikal mücadeleye ilişkin perspektifinizi ve sizin (Otomobil-İş'in) buradaki rolünüzü anlatabilirsiniz?

B.O. - Önümüzdeki dönem sendikal mücadelenin daha da sertleşeceğine inanıyorum. Mücadele sertleştiççe bu hareket ayak uyduramayarak yavaş yavaş mücadelesinde dışarıda kalacaklar ya da buna zorlanacaklardır. İşte bu sancular giderildiğine kurumsallaşmasını tamamlayan sendikamız Otomobil-İş'de kitle ve sınıf sendikacılığı ilkelerini hayata geçirmenin yolunu bulacaktır.

deki açlık grevlerine somut kitlesel duyarlılık göstermemişlerdir. Yine de insanlar, otobüste, trende, fabrikada, okulda, evde... cezaevi gerçeğini konuşmakta ve direnişlerin haklılığını teslim etmektedir. Eski Halkevçilerin ve diğer demokratik kuruluşların destek açlık grevleri, gazete ilanları ve açıklamaları önemli göstergelerdir.

Buarada SHP yönetiminin olumsuz tavır, SHP'nun efeğine tutularak bir yerlere gidilemeyeceği gerçeğini bir kez daha gözler önüne sermiştir. Bu konuda SHP Genel Başkanı Erdal İnönü'nün "açlık grevleri de şiddet eylemleridir" türü mesajları unutulmamalıdır. Çıkarılabilecek bir başka ve önemli sonuçta, SHP'nin ardından değil, önünden gidilerek kitleselliğe ulaşılıcılığı gerçeğidir. Bu tür bir politik perspektif günümüzde daha da önem kazanmıştır.

Bir başka önemli noktada da devrimcilere, sosyalistlere düşen görevdir. Cezaevi direnişlerinin, cezaevi dışına taşınması, hayatın her alanına yansıtılması birincil önem taşımaktadır. Cezaevlerindeki her türlü maddi ve manevi olumsuzlukları yaşayan binlerce insanın mücadele koşulları içinde hem fiziki hem de ruhsal bakımdan daha fazla yıpranmasının önüne geçilmelidir.

Cezaevi koşullarının iyileştirilmesi için dışarıda yeni mücadele alanları açılmalı ve içeridekilerin yükü bu anlamda azaltılmalıdır.

Son kitlesel direnişlerin dışarıya yansımaları, sıradan insanları bile cezaevi gerçeği üzerinde düşünmeye zorlamıştır. Sorunun tek başına "mavi tek tip" olmadığı, "insanlık onuru, insana saygı" mücadelesi olduğu gerçeği kamu vicdanında yer etmiştir. "Onur", "insana saygı" gerçekte sınıf mücadelesinde soyut araçlardır. Burjuvaziye karşı geri adım atmama dayanaklarıdır. Bu da unutulmamalı...

Bu aşamada yapılması gereken, cezaevi gerçeğinin kamu vicdanından kamunun bilincine taşınmasıdır. Cezaevlerinden haklı ve inatçı sesi kitlelerin bilincine kazınmak, bu mücadeleyi diğer alanlardaki görevlerle harmanlamak tüm devrimcilerin, sosyalistlerin görevidir.

SOL PARTİ İÇİN SOMUT ADIMLAR...

Kapitalizmin işçi sınıfı ve emekçilerin taleplerine karşı büyük bir acz içinde olduğu bu ortamda, sosyalizm mücadelesinin önemli bir halkası olabilecek sol partinin kurulması artık güncelleşmiştir

ERDEN AKBULUT
BAĞIŞIDIR.

Solda legal parti; neden ve nasıl? Bunlar tartışılıyor. Ortaya çıkan en genel sonuç, bugünkü somut şartların Türkiye sol hareketinin önüne önemli bir görev koyuyor olmasıdır: Sosyalizmi kendi özgün kimliği ile anlatmak, siyaset sahnesinde kazanımları kalıcılaştırmak için bu kimliği örgütlemek.

"Açık siyaset sahnesinde doldurulması gereken, aynı zamanda doldurulması mümkün olan bir boşluğun varlığı ve doldurulmasıyla birlikte sol harekete yeni olanak ve açılım kanalları yaratabileceği" saptamasıyla başlayan tartışmalar **Emek Dünyası, Gelenek, Görüş, Toplumsal Kurtuluş, Yeni Öncü** gibi yayın organlarında ve bu konuda düşünce üreten aydınların da katkılarıyla genişledi. Tartışmalar birçok yönde belli bir gelişkinliğe ulaştı.

Bundan böyle legal sol parti tartışmalarını bir "sesli düşünce" fiilinden öteye taşımak gerekiyor. Aslında bu gereklilik hemen hemen bütün çevrelerce çeşitli vesilelerle belirtilmiş de bulunuyor. Birçok makale, ya da yazıda "şimdi görevimiz yasal sol parti hedefini işçi ve emekçi kitlelere maledecek, politika ve ilkelerini geniş devrimci güçler arasında tartışarak somutlaştıracak etkin bir çalışmaya girişmektir", "öyleyse partiyi yığınların günübirlik hayatlarına sokmak gerekiyor" gibi istemleri ve kararlılığı görmek mümkün.

Tartışmaktan ötede:

Evet, somut adımlar atmak gerekiyor. Gerçekte bu somut adımların, konuyu dergi sayfalarının dışına taşıma olayının iki yönü bulunuyor: Birincisi, ki bugün zaten belli bir ölçüde gerçekleştirilmektedir, sosyalizmin kendi kimliği ile yasal olanakların hakkıyla kullanımını çerçevesinde, işçi sınıfının siyasal bilinçle sahip önder kesimlerinde örgütlü bir canlılık yaratmak... Fabrikalarda günlük hareketliliğin siyasal bir olgunluğa dönüştürülmesi ve kazanımların kalıcılaştırılması bugün için bir siyasal hedef ortaya konabilmesiyle mümkündür. Bu anlamda işçi sınıfı mücadelesinin sendikalizmin çıkmazlarından kurtulabilmesi için de ancak böyle bir somut siyasal perspektifin işçi sınıfının öncü kesimlerine yerleşmesi bir ön zorunluluk olarak ortaya çıkmaktadır. Legal sol partinin oluşturulmasını hiç değilse gündemde tutan kesimlerin temel hareket noktası da budur. Bu anlamıyla legal sol parti tartışmaları zaten dergi sayfalarının dışına çıkmıştır; giderek bir tartışma olmaktan da çıkmaktadır.

İkinci yön ise, pratikte yaşananların ve yazılıp çizilenlerin artık aynı potaya akıtılmasıdır; kadrolar ve çeşitli çevreler arasında **gerçek bir diyalogun** başlatılmasıdır. Bu, herşeyden önce kapsayıcı hiçbir araca sahip olmadan sosyalist mücadelenin yürütülüyor olmasının beraberinde getirdiği zaafı giderecek denli somut sonuçları olan bir diyalog olmalıdır. Zamanında kurulamayan ilişkilerin, geçen süre içinde katedilen ayrı yollar ve girilen kimi angajmanlarla daha da güçleşeceği ortadadır. Sürecin taşıdığı bu iki yön doğru ve geç olmayan bir zamanlamayla birbirine güç katacaktır.

Legal sol partinin kurulması yolunda yapılacak girişimlerin Türkiye siyasal ortamının olgunlaşmasının gerisinde kalmaya başladığı, sol çevrelerin işçi sınıfı içerisindeki çalışmalarında belli bir tikanıklığın başgösterdiği mutlaka hesaba katılmalıdır.

Eylül'ü yıllarla birlikte yaratılan illüzyonların bir bir yıkıldığı, kapitalist düzenin işçi sınıfı ve emekçilerin taleplerine karşı büyük bir acz içinde olduğu, sosyal demokratlar dahil olmak üzere hiçbir düzen partisinin bu kesimlere hitap edebilecek kapsamlı politikalar üretmediği bu ortamda, yeni bir hayatın, yepyeni bir dünyanın, işçi ve emekçilerin gerçek çıkarlarının dünyasının kapılarını aralayacak, oradaki güzellikleri gösterecek ve onlara sahip olmak için verilmesi gereken mücadelenin **önemli bir halkası** olabilecek sol partinin kurulması artık güncelleşmiştir.

esnel olarak varolan sosyalizm potansiyelinin gerçek bir etkinlik düzeyi ile çakışmaması ve bu ikisi arasın-

daki açının solun objektivitesi aleyhine değişme tehlikesi, bu partinin güncelliğini temellendiriyor.

Genel toplantı

Ortak kitap

Ortak yayın

Bu gerçek güncelliği belirleyen kesimlerin, kişi ve toplulukların, bir yanda legal marksist kanadın, diğer yandan pratik politikaların kendiliğindenliğini merkeze alanların ve diğer bir yanda düzenin işleyişinin sonucu oluşabilecek reel olmayan ve saptırıcı gündem-

GELENEK'TEN GELECEĞE

ÇİZGİYİ NASIL ÇEKMELİ?

Türkiye solunda radikal çizginin bugünkünden daha "anonim" bir kimlik kazanarak gelişmesi açısından hangi perspektifler vardır?

"Radikal çizgi" kavramından, en başta, varolan devrimci dönüşümünü öngörme zorunluluğu anlaşılmalı. Önce marksist birikimin genel bir yorumu, sonra da dünya ve ülke koşullarının belirli perspektifler doğrultusunda çözümlenmesi, radikal çizginin temeli olmalı.

Marksist teori birikiminin yorumunda aşılabilir sorunlarla karşılaşabileceğini sanmıyorum. Çünkü tüm zorlamalara karşın bugüne dek marksizme reformcu bir elbise biçmede kimse kalıcı başarı sağlayamamıştır. Gene de dünyanın özellikle son 8-10 yılında içinde bulunduğu konjonktür, "marksizmi güncelleştirme", "gerçekçi kulma" vb. adına girişilmiş sağ ve sol yorumlara belirli bir ağırlık kazandırdı. Bu tür yorumlar, kapitalist ülkelerdeki işçi sınıfı partilerinin çoğunda, ayrıca çeşitli global dengeler, stratejiler ve iç sorunlar nedeniyle sosyalist ülkelerde öne çıkabiliyor.

Türkiye'nin temsil ettiği potansiyele, barındırdığı çelişkilerin derinliğine karşın sağ yorum bizde de siyasal varlık bulabilecektir. Bunu Türkiye'nin sol haritasından silmek mümkün değil. Dahası, sağ yorumu tümüyle Türkiye'deki temsilcilerinin cılız omuzlarına yıkıp bunları şamar oğlanı haline getirmenin de bir yere den sonra anlamı kalmıyor. Ne dersek diyelim, böyleleri, gerekçelerini kimi "global" yorumlara dayayan, konuları "uluslararası planda" başkaları tarafından da paylaşılan bir türün temsilcileridir. Özetle, artık "demokrasi güçleri"dir bunlar...

Radikal çizgi, kendini, karşıtarının sağ konumunun sağladığı yardımın ötesinde, öz dayanakları ve perspektifleri ile de tanımlayabilmeli. Hemen belirteyim: Dünyada genel bir sol kabarış ile Türkiye'de kitle hareketliliğinin yükselişini (bu beklentilerin ne denli gerçekçi sayılabileceklerinden ayrı), böyle bir tanımlamanın olmazsa olmazı saymıyorum. Bunlarsız da olur, olmalıdır. Dünyanın kimi bölgelerinde sürüp giden mücadeleler, geleneksel partilerden bir bölümünün devrimci konularında direnilemeleri, hep "güzel" verilerdir. Gene de tek başlarına bunların katkıları ve uyarıcılıkları bizim işimizin "başı ve sonu" olmamalı.

O halde "içeriye" dönebiliriz. Türkiye solunda, bugün, yetenek ve kararlılık düzeyleri küçümsenemeyecek, ancak netlik, oturmuşluk ve ortaklaşa iş yapabilme anlamında henüz yolun başında, üstelik radikalizmi siyasal planda somutlamada deneyimsiz devrimci birimler görülmüyor. Ve hemen ardından da, bu kesimlerin en hızlılarını bekleyen bir tehlike: prematüre doğum...

Prematüre doğumda yaşam şansı sınırlıdır. Doğumdaki ağırlık, bu şans olumlu ya da olumsuz yönde etkiler. Şöyle görünüyor: Türkiye solundaki devrimci birimlerden bir bölümünün huruç hareketiyle gerçekleştirilecek bir doğum, ancak yaşam şansını düşüren bir ağırlık taşıyabilecektir.

Bu risk göze alınabilir mi?

Bu sorunun peşin bir yanıtını göremiyorum. Öte yandan, soldaki ayrımlar, daha net çizgileri gerektirecek biçimde büyüyor. Örneğin nitelik olarak reformist, ama gene de yaygın bir mantığa

lerin ötesine geçebilmeleri, kendi gündemlerini yaratabilmeleri gerekiyor.

Somut öneriler:

a) Güvensizlikleri kırarak, kuşkuları dağıtacak, ortaklıkları ve ayrımları bir kez daha, bu kez daha somut bir biçimde ortaya koyacak ve tamamen legal sol partiyi merkeze alan bir süreli **ortak yayın** için biraraya gelinmelidir.

b) Bugüne kadar çeşitli yayın organlarında yer alan tüm yazılar ve gelişmeler ortaklaşa hazırlanan bir kitap halinde toplanmalı ve yayınlanmalı.

c) Yakın zamanda konuya ilgi duyan herkesin katılacağı bir **genel toplantı** düzenlenmelidir. Bu toplantının genişliği, daha sonraki muhtemel daralmaya rağmen zorunludur.

Siyaset, atılacak tüm somut adımlarda kendi üzerine düşeni yerine getirmeye hazırdır. Sosyalist çevreleri bu yeni süreci somutlayacak önerilerini yapmaya ve yapılan önerilere sessiz kalmamaya çağırıyoruz...

Metin ÇULHAOĞLU

hitap eden, özellikle Evren'in son açıklamalarından sonra "yasallaşma savaşımı"ndan başka konuya kafa yormayacak topluluk söz konusu olduğunda, bunları "gözleme" gerekçeleri bile giderek azaltıyor. Bu kesimlerle aradaki çizginin gerçeklerde netleşmesi gerekiyor.

Ama, az önce de vurguladım, bu çizginin çekilmesinde onları bildiğimiz gibi tanımlamanın çok ötesindeki gereklilik, önce kendimizi en net biçimde tanımlayabilmemizdir. Nicelik ve nitelik, ölçüt olma işlevlerini en önce burada sınamalı.

Genel, soyut anlamda nicelik, radikal kesim için "yaşamsal" denebilecek bir önem taşıyor. Ancak, özde ya da somutta bu sorun, sahip olunan örgütlenme perspektifine göre büyür ya da küçülür. Örneğin murad edilen "yeni" tip bir devrimci parti ise, doğustaki niceliğin önemi büyüyecektir. Başka deyişle, eğer nicelik yetersizse, yaşam şansını büsbütün yoketmeyen, ama oldukça küçülecek bir prematüre doğum olayıyla karşılaşabilecektir.

Ancak, murad edilen ne olursa olsun, asıl önemlisi nitelik sorudur. Evet, radikal bir çizgi ve marksizmin devrimci yorumu... Ama nasıl, hangi özel vurgu ve dayanaklarla? Eğer radikal çıkış kendine dayanak olarak, bir ulusal mücadeleyi, bir devrimci demokrasinin hiçbir zaman ciddi örgütlülüğe yönelmeyen ham tepkiselliğinden başka şey bulamayacaksa, yazık. Eğer Türkiye'de reformizmle çizgi çekilmesi ve bunun ürünü bir yapının ortaya çıkarılması başka kaynak düşünüyorsa, ulaşılabilir düzey **demokratizmin** ancak daha keskin ve daha plebyen bir türü olabilecektir...

Bütün bunlar bir çıkışsızlığı mı gösteriyor?

Hiç sanmıyorum. Üstelik, teorik çabalarla birlikte, ulusal sorunun ve devrimci demokrat tepkiselliğinin radikalizm için "ilk birikim" kanalları adına bir süre işlev görmüş olabilecekleri de söylenebilir. Ama, artık mutlaka aşılması, başka takviye bulmaları ve nihayet hepsinin teorik bir bütünselliğe oturması gerekiyor. Bu hedefe yönelik en doğru iş, devrimci birimlerin kendi aralarında bir kollektivite oluşturmalarıdır. Örneğin **ortak bir yayın** sözü edilen kollektivitenin ilk somut adımı olarak düşünülemez mi?

Türkiye'de devrimci birimlerin birbirlerine öğretecekleri, katacakları çok şey var. Kollektivite, en başta, kendini oluşturan birimlerin aritmetik toplamını aşan bir güç deklarasyonu anlamını taşıyacak, küçümsenemeyecek bir çekim merkezi oluşturacaktır. Sonra, solun tümü için, ayrışma süreçlerine hız ve netlik kazandıran bir katalizör işlevi görebilecektir. Eğer olursa, ortaya çıkacak ürün ise, en azından prematüre bir doğumu temsil etmeyecektir.

Türkiye'de, klasik örgütlenme pratiğinin ikamesi olarak düşünülmemek kaydıyla, "yeni" tipte bir yasal devrimci partiye gerçekten de gereksinim vardır. Bu tanım da taşıdığı nitelik, kaçınılmaz olarak, belirli bir niceliği de zorluyor. Bu niceliğe, ise düşük bir düzeyden başlayarak ulaşmaya çalışmak yerine, soldaki süreçleri etkileyip sarsabilecek bir merkez ve nicelikle işe başlamak daha doğru olmaz mı?

En azından, düşünmeye değer.